

a Főiskola

A csehszlovákiai magyar főiskolai hallgatók folyóirata

FŐSZERKESZTŐ:
BURGER MIKLÓS

SZÖVEGTSÉGI FŐSZERKESZTŐ
Dr. BRÜCK SÁNDOR

ADMINISZTRÁTOR
MERÉNYI IMRE

SZERKESZTÉSÉRT ÉS KIADÁSÉRT FELEL:
ORBÁN LÁSZLÓ

Tartalom:

TANULMÁNYOK. Dr. M. H. L.: Arany János pályakezdése és a magyar néphit. ZAPF LÁSZLÓ: Arany János (Hozzászólás az Arany problémához.) SÁNDOR LÁSZLÓ: Zsákutcába futott a szlovenszói magyar cserkészlet. NAGY BARNÁ: A művészetek és a nevelés. Dr. DUKA-ZÓLYOMI NORBERT: A szövetségi mozgalom és a magyar kisebbség. (Pályadíjat nyert tanulmány)

FIGYELŐ. A 70 éves Thomán István. — 524.000 munkanélküli Csehszlovákiában. — Görvényjavaslat a magzat-elhajtásról. — Hírek az amerikai főiskolákról. — Az első vasútvonal Magyarországon. — Az amerikai magyarság statisztikája. — A balti tengeri kikötők forgalma. — A főiskolai tanulmányok megnehezítése Japánban — Átlagéletkor. — Néhány adat a baromfityesztésről. — Költségvetés és nemzeti jövedelem Csehszlovákiában. — A Nobel díjas Galsworthy. — A német szépirodalom külföldön — A munkanélküliség világstatisztikája. — Diákotthonok állami támogatása Franciaországban. — 2 700 milliárd Kč 82 milliárd dollár.

FŐISKOLÁS MOZGALOM. A brünni magyar főiskolai hallgatók statisztikája (Corvinia) — A prágai Mak kultúr-semináriumának irodalmi tervei (Ioperczer László). —

HÍREK Kritikai szemle: SIMON ZSÓFÁN: Balázs Béla: Tntelektüel agályoskodás (könyvismertetés).

FÓRUM. JÁNOSKA TUDADÁR: A szlovenszói magyar művészet megszervezése. — SACHER ISTVÁN: Mégegyyszer a Los Angeleszi Olimpiász.

I. évfolyam

4.

szám

Egyes szám

ára

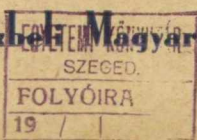
2.— Kč

1932

december

LAPTULAJDONOS:

a Kassai és Környékei Magyar Főiskolai Hallgatók Egyesülete

A JÖVŐ

A Csehszlov. Magyar Akadémikusok Szövetségének hivatalos lapja

Megjelenik július és augusztus kivételével minden hónap elsején.

Főszerkesztők : Dr. Brück Sándor és Burger Miklós.

Szerkesztésért és kiadásért felel : Orbán László.

Adminisztrátor : Merényi Imre.

Szerkesztőségi bizottság:

Balla László, Gerhard Kálmán, Korach Károly, Schmitz Károly, Dr. Wirkmann János

Laptulajdonos a Kassai és Környékbeli Magyar Főiskolai Hallgatók Egyesülete.

A Jövő a csehszlovákiai magyar főiskolai hallgatók következő szervezeteinek hivatalos lapja:

Név	Székhely	Elnökök	Titkárok
Magyar Akadémikusok Köre	Prága II. Krakovská 7	Baráth László Rimaszombat, Losonci ut 34	Berzeviczy Béla kassa, Fazekas ucca 7.
Magyar Akadémikusok Keresztény köre	Pozsony, Safarik tér 4.	Hardtmudth Károly, Pozsony, Mihálykapu-u.6.	Forray Tibor Pozsony, Köztársaság tér 16.
Magyar Akadémikusok Keresztény Köre	Brünn	Kuliffay Endre, Losonc, Masaryk ucca 15.	Szalay Ferenc Ogyalla
Corvinia (Deutsche Technische Hochschule)	Brünn	Vermes Simon, Pozsony, Tolstoj u. 11.	Erős Dezső Eperjes, Franciscy u. 17
Kassai és Környékbeli Magyar Főiskolai Hallgatók Egyesülete	Kassa	Balla László, Kassa, Kollár ucca 1.	Titkárság Kassa, Gát sor 3.
Érsekujvár és Környéke Magyar Akadémikusainak Köre	Érsekujvár	Györy Kálmán, Érsekujvár, Volloy ucca 6.	Major József Érsekujvár, Vajansky u. 10
Losonci Magyar Akadémikusok Egyesülete	Losonc	Szepesy László, Losonc, Hus ucca 1.	Neuwirth György Losonc, Jókai u. 25.
Kömáromi Magyar Akadémikusok Egyesülete	Kömárom	Nagy Árpád Komárom, Szegfű u. 12.	Vargha Sándor Komárom, Jókai u. 18.
Kárpátaljai Magyar Akadémikusok Köre	Ungvár	Kavasch Jenő Ungvár, Tolstoj u. 62	Estók Gyula, Ungvár, Szobranci út 11.
Ipolyvölgyi Magyar Akadémikusok Köre	Ipolyság	Daubner Mihály Ipolyság	Kovács László Ipolyság.

Egyes szám ára : 2.— Kč.

Előfizetési díj egy évre : 20.— Kč. Magyarországon ; 5.— Pengő. Romániában . 130.— Lei. Jugoszláviában : 50.— Dinár.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

KASSA, SROBÁR U. 53, ORBÁN LÁSZLÓ CIMÉN.

Minden kéziratot és levelet ide kérünk. Minden cikkért írója felel. Kéziratokat nem őrzünk meg és csak portóval ellátott válaszborték mellékelése esetén küldünk vissza.

Lapzárta megjelenés előtt 15 nappal.

Keresk. és Ip. Nyomda, Kassa, Gyula-u. 2.

A József

A csehszlovákiai magyar főiskolások lapja
I. évfolyam 4. szám Kassa, 1932 dec. 1.

Tanulmányok

Arany János pályakezdése és a magyar néphit.

Október huszonkettedikén múlt 50 esztendeje, hogy meghalt a magyar költők egyik legnagyobbja, Arany János, az Akadémia főtitkára, akit egész nemzetének hódoló elismerése kísért utolsó útjára.

Idestova 90 éve annak, hogy a szerény és félénk szalontai másodjegyző először lépett a nagyobb nyilvánosság elé az »Elveszett alkotmány« című úgynevezett vígjátékával, amely köztudomás szerint nem ment a kezdő műveket gyakran jellemző fogyatkozásoktól. Mégis sok érdekessége és értéke is van az egész Arany oeuvre szempontjából. Ezek közül alighanem legfigyelemreméltóbb a magyarnép hitbeli elemekben való gazdagsága (idosoroljuk a népmesebelieket is, mert ezek is abból a forrásból erednek.) A népies költészet betetőzője, (aki után már csak erőszakkal lehetett ezt az irányt művelni) már ebben az első — sok tekintetben felemás — művében is megmutatja, hogy milyen közel áll ahoz a magyar néplélekhez, amelynek minden megnyilvánulását oly tökéletesen ismerte a nyelvtől a mondáig későbbi költői mesterműveinek és tanulmányos dolgozatainak tanúsága szerint.

Itt van mindjárt a két főhősnek, a rohanva haladó Hamarfynak és a maradi Rák Bendének nem kevésbé nevesebb két védelmezője: Hábor és Armida. Nem nevezi Arany őket általánosságban szellemeknek, hanem bizonyos nemzeti viseletbe öltözteti mindkettőt a »garabonciás« és

* V. ö. Lázár Béla Ethnographia 1890. 277. o. ; A garabonciás diákról. Szendrey Zsigmond: „Ember- és természetfeletti lények a szalontai néphitben”. U. o. 1914. 315. o.

»boszorka« elnevezéssel. A garabonciás deák származására nézve idegen ugyan,* de mint garabonciás már egészen a magyar néphit alakja. Ha sorra vesszük a garabonciásnak az ország különböző vidékein élő képét, úgy találjuk, hogy a következő vonásokból van megalkotva.

Kereszteletlenül elhalt kisgyermekből lesz. Fogakkal szü etik, tizenharmad magával tanúl az ördögnél. Társaival szerencsekerekre ül, melyről egy leesik, a többi garabonciás diák lesz. Át tud változni fehér vagy fekete bikává. Büves könyvet olvas, tud bűvészkedni, jósolni. *Levegőben és felhőkön jár, szélen repül, sárkányon lovagol. Összeköttetésben van a táltosokkal és lidércekkel. Kéttős alsó fogsora van, arca nagyon sovány, gunyája rongyos, hosszú köpenyegben jár, görcsös, hán-tott fütőkösre támaszkodik. — Ő csinálja a forgószelet, vihart.* Ha bemegy valahová, rendszerint tejet, tojást, kását, zsendicét stb. kér. Adni kell neki, kenyeret pedig hadd szeljen magának. Ha nem kap, fenyegetőzik és be is váltja a fenyegetést. Forgószelet, tűzvész, jégeső, véres tej, megfejt kútágas, sőt sokszor halál a garabonciás bosszúja. Utját elszórt paszuly szemek jelzik. Ez szokott a zsebében lenni.

Ha összehasonlítjuk ezt a garabonciát Hábor alakjával, úgy találjuk, hogy sokat felhasznált Arany a néphit alkotója hagyományból, midőn Hábor képét megrajzolta. Lássuk Hábor külsejét:

Fején hosszú, összelapúlt bizonytalan színű kalap, hatalmas orrán át a szél bűg. Hosszú nyakán óriási ádámcsutka éktelenkedik. Vállán hétgalléros köpeny foszlánya leng, amelynél fogva mintegy repül. — Halvány arc, hajlott váll, domború mell, behorpadt has, hosszú, görbe póklábak: így fest Hábor. Tüzes botjával villámot kanyarít, erős szélvészt támaszt köpenyegével.

Kárörvendezik, amikor Rák Bendét és társait félrevezeti, mert nagy kacagás hallatszik a viharban. Elülvén a vihar, fellegen nyújtózik el Hábor, s onnan nézi áldozatait. Ködvánkost vetnek neki táltosai a Mátra-tetőn, ahol ő elpihen. Hamarfynek vadász képében jelenik meg és egy sárkány alakú felhőt jelöl ki útmutatóul, midőn az eltévedt az erdőben. Azután saját lehelletét megsodorintva forgószelet támaszt, melyen elkúszik a sárkány felhőig és hazavezérli pártfogoltjait. Mikor Amidának hadat üzen, hű szolgáját, Karakány táltost szólítja, hogy gyűjtse össze a táltosokat.

A táltosok a néphitben hasonlítanak a garabonciás deákhoz, akivel összeköttetésben állanak. Foggal születnek, jeget, tüzet, szelet, vihart, árvízet tudnak előidézni. Láttatlanul, szelet támasztva, jönnek-mennek. Szintén tejet, tejfelt, zsendicét, stb. szoktak kérni.

Az E. A.-ban is a garabonciással vannak összeköttetésben a táltosok, sőt alárendeltjei Hábornak a vihar és a levegő urának.

A másik főalakot, a boszorkány Armidát a mesék boszorkányaihoz főleg rút, egyszerű vénbanya volta és bűbájos hatalma (hogy pl. átváltozásokra képes) teszi hasonlóvá. Voltaképen ez a két lényeges elem, amelyből a boszorkány képét megteremtette a néphit. De emellett van néhány más vonatkozása is az alaknak. Fekete macska a szolgája aki

* Kondra Kabos: Magyar Mythologia. Kiadja Pásztor Bertalan Eger. 1897. 181. o. és köv. Pallas Lexikon.
A következőkben mondták is e cikk, ill. művek adatain alapulnak.

egyébként görbe vén banya. Ez hívja gyülekezetbe a többi boszorkákat éjjel nagy nyávogással. Jönnek is a sok macska, kakas, huhu-bagoly, kígyó, varangy, stb. alakjában. Majd pedig, midőn Hamarfyt szépleány képében elcsalja egy ligetbe, ismét rút banyává lesz és hármat tapsolva hívja elő híveit, hogy agyonkínózzák Hamarfyt. Összegyűlnek a baglyok, denevérek, varangyok, vértarajos kígyók, amelyek a kőfűvást hagyták éppen abba; ördögi pillék, keresztos-pókok, skorpiók, darazsak.

Midőn pedig Hábor hadat üzen neki, a Gellért-hegyen gyűjti össze fertelmes népét, a magyar Blöcksbergen. Arany itt egyenesen keresi a néphitnek babonás és rejtelmes sötét iszonyokat keltő alakjait, hogy annál megfelelőbb tábort gyűjtsön a garaboncás és a boszorkány köré. Lássuk Armida seregét:

Amint a Gellérthegyen összegyűlnek a boszorkák Armida harci riadót fuvat iszonyatos zenekarával, amely egy szőnyegen helyezkedik el. E szőnyeget sírlepedők vásznából sanda boszorkák fércelték.

»Rajta zenészcsapat űlt. Hegedűsök szikralövellő Fekete macskákból s nyomorék váltott gyermekekből. Vértarajos kakasok kürtöltek. Ezek ma födetlen hagyták eltemetett kincstáraikat, de hiába... Éjszaka van, s hetedik gyermeke sem látja, hol a kincs.«

A váltott gyermek is a népfantáziája szülőtte. Azt hiszik t. i. a vízfejű gyermekről, hogy az igazi helyébe hozták a boszorkányok.* Igen elterjedt babona, népmese is szól róla.**

A kincskeresésnek szintén számtalan babonája él a nép között; a hetes szám is sokat szerepel a mesékben és babonákban.

A repülő-lepedőn zenélő szörnyalakokban első látásra felismerhetjük a »Tengeri hántás«-nak lepedőn muzsikáló szellemeit.***

A harci zenére megindul a tábor: Lapáton lovagolva és szikrázó pemetét forgatva mennek a géci boszorkák. Majd a lég tetején úszó szörnyen sovány macskákon ülve vonulnak a gyalogsátán-ezred tagjai (különös, hogy nevük ellenére macskán ülnek). Mellettök hömpölyögnek a tűzkerekek. Ezek sem ismeretlenek a magyar népmesékben. Ennek hőse, amidőn sárkánnyal, vagy más szörnyeteggel küzd, gyakran változik lánggá, vagy kerékké ellenfelével együtt, ily alakban igyekeznek egymást megrontani.**** Mögöttük sorakoznak a füles angyalok.

»Nappal e nép Balaton fenekén alszik, miután ott kecskeköröm papucsát a tó partjára lerakta.«

Eszerint az általánosan ismert balatoni kecskeköröm-mondából is felhasználta valamit Arany, hogy még varázslatosabbá tegye a boszorkányhad felvonulását. De nem abban a bájos alakjában alkalmazza, amelyet a népmonda ismer. Ez egy pásztorleány elpusztult kecskéinek a kör-

*) Gönci Ferenc: A vállalt gyermekéről. Uránia 1903. IV. évf. 334-38.

**) Benedek Elek Magyar mese- és mondavilág III. k.

***) V. ö. Arany megjegyzésével „Muzsikát hall nagy-fenn messze” sorhoz: „Mezőn-háló emberek sokszor vélnék magasan a légben felettük athúzódo kísértetes zenét hallani: a (daemoni) zenészek valami nagy kiterült ponyván repülnek tova.”

Ugyanott az elbeszélés hatása alatt azután a tengeri hánták is vélik látni és hallani a kísértetes zenecsapatot. L. az utolsó versszakot.

****) Pl. „A vörös tehén”. Magyar mese és mond. I. É. „Vas Laci”. U. o. III. b.

meit látja a megkövesedett balatoni kagylókban*. Arany pedig fertelmes angyalok papucsának mondja őket.

De Hábor serege sem marad mögötte Armidáénak.

Midőn Karakány táltossal hadat üzen feleségének, így írja körül az éji időt, amikor elvárja élet-halál harcra: »Majd ha sírok közül reszketve kihűződik a félnék Éji lidérc s elkezd táncolni a légi zenéhez.** Majd mikor a föld rejtekeiben régóta penészlő kincsek fölhányják lángnyelveiket jelöladván a föld népének hol kelljen fekete macskát ölnie áldozatul s hol kezdeni éjjeli ásást; Akkor várja hadam sokaságát stb.«

Lidérc, lángnyelvet hányó kincs, fekete macska, éji ásás, mind meg van a babonás nép hitében. — Hábor táltos népe felhőparipákon ül. Kürtösei és zúgósai a szelek szellemeiből kerültek ki. Ezzel is hű marad Arany a garabonciásnak népi képzetéhez, mely szerint ő a levegő szelleme, a szelek és vihar ura. A táltosok felhőparipái a riadóra kénlangot lehelő, mételet izzadó sárkányokká változnak, aminőkkel lépten-nyomon találkozunk a mesékben.

A táltosok nagy bajára egy leszúrt géci boszorka, vagy sátán helyébe kettő támad. Ez gyakran előfordul a mesékben*** különben már a Hydra-mitoszban is ugyanezzel a motívummal találkozunk, mint ahogy természetszerűen sok egyéb itt emlegetett magyar néphitbeli elem is idegen eredetű.

Vannak ezeken kívül még más népmesei vonatkozásai is az E. A.-nak.

Hábor, amidőn vadász képében jelenik meg Hamarfynak, ad neki egy bájsípot, hogy azt fúvintsa meg, ha bajba kerül; ő majd ott terem a segítségére. A mesék hőstét segítő óriások, tündérek, vagy állatok is rendszerint ilyen síphangra jelennek meg. Azonfelül Hábor soha ki nem fogyó erszényt ad pártfogoltjának kortes-célokra. Ilyen erszény szerepel már a XVI. századbéli néphistóriánkban, Fortunátusban is, de meg van a mesében is**** egyéb bűvös eszközök mellett, amelyek által a hős szerencsés ember lesz (láthatatlanná tevő sipka, halottfeltámasztó narancs, terülj-asztalkám stb., stb.). Idetartozik az a játékkártya is, amelyet viszont Armida ajándékoz Rák Bendének. Ennek is varázsereje van: tulajdonosa mindig csak nyerhet vele.*****

S még az is megtörténik vele, ami ezeken a bűvös eszközökön általában megszokott esni a mesében: t. i., hogy valamiképpen kicserélődnek és a hős felsül, míg esetleg vissza nem szerzi az igazi varázseszközt. — Bende egy kávéház pincérének adja a kártyát, hogy azt minden játék előtt új gyanánt nyújtsák neki és kártyázó társainak. Egyszer azonban egy kis időre leteszi a pincér a kártyacsomót. Hábor forgószelet támaszt és lesöpri a kártyákat. A pincér nem meri ezt megvallani Bendének és másik hasonló csomót ad át neki. Már pedig az eredetinek az a bűvös természete is megvolt, hogy ha más kártyához nyúlt birtokosa, akkor meg folytonosan veszítnie kellett. Így aztán tönkre is megy Rák Bende.

*) Eötvös Károly: Utazás a Balaton körül. 1 k. Révai kiadás 1901. 290. o. Benedek E. Magyar mesék és mondák.

**) Ismét a légi zene!

***) Benedek E. Id. m. I. k. Miska királyfi.

****) Benedek E. Id. m. „Három nemes legény“.

*****) Benedek E. Id. m. IV. k. „Az obsitos“.

Ezeket a néphitbeli elemeket használta fel Arany vígépősa machinájának megalkotásához. Természetesen van sok más alkatrésze is ennek az époszi machinának, de ez már kívül esik ennek a tanulmány-nak a körén, amely csak a kezdő Arany-nak a néplélekhez való kapcsolatait akarta feltárni a költő halálának félszázados fordulója alkalmából.

Dr. M. H. L.

Arany János.

(Hozzászólás az Arany problémához.)

Ünnepi cikket kellene most írni Arany Jánosról, a legnagyobb magyar epikus költőről. Ünnepelni kellene őt, mert október 22-én volt 50 éve, hogy a magyar nemzet nagy kegyelettel eltemette őt. De elég e nekünk ma az ünneplés, ha a magyar múlt valamely nagy eseményét, valamely kimagasló alakját méltóan akarjuk megünnepelni?

Talán a nagy nyugati nemzeteknél, kiknek szellemtörténete a renaissance-tól, sőt a középkortól szakadatlan kulturális egységet képez minden fejlődési fokon átesve és átértékelődve egészen a mai válságig, — talán ezeknél a nagy nyugati nemzeteknél elég a pusztá ünneplés is, elég a fejlődés kontinuitásának a kimutatása is, elég a nagy ember érdemeinek pusztá felsorolása. De mit szóljunk mi, magyarok, kiknek szellemtörténete csonka irányzatok megcsonkított kísérletei, a későn hozánk érkező európai fejlődés megkötözött rándulásai? A magyar szellemtörténet a kiméretlen elnyomóktól elpusztított vagy féken tartott önállótlan magyar történelmi és társadalmi fejlődés következménye. Az évszázados elmaradottság behozására az utolsó nagy kísérlet 1848 volt. Ami 1867-ben már csak felemásra sikerült. Azért kell nekünk ma minden ünnepet újjáértékelési munkával igazán ünnepé tenni, hogy lerakhassuk az új magyar történelem alapjait.

Az Arany-probléma érdekes illusztráció ehhez.

A németeknek megvan a maguk Goethejük és Schillerük, kikkel a német szellem soha nem veszi el a kontinuitást. Arany János pedig, akiről megállapították, hogy a legmagyarabb költő, nem jelenti számunkra a magyar multnak a problémás jelennel való kontinuitását. Iskolai olvasmánnyá satnyult, a kifogástalan költő mintaképévé, az idealizált nyugodt mult ábrándjává dermedt. Az az irodalomtörténeti iskola, melyet Gyulai és Beöthy jelentettek, megközelíthetetlen nemzeti ideálnak tette meg Arany Jánost magát és Riedl Frigyes, a nagyobb szellemtörténeti koncepció nélküli magyar irodalomkritikába belekerülve, pozitívista korának természettudományi pontosságával mutatta ki Arany minden művében a költői, azaz a technikai tökéletességet. Elsősorban azokban a művekben, amelyeket a halódó nemzeti önbizalmat tápláló elődei különösképen kiemeltek és melyek valóban a legsikerültebbek. Így öröklődött át Arany János a XX. század magyarságára. Egyrészt mint a magyar

nemzeti tökéletesség ideálja, másrészt mint a kiprecizirozott költői technika megszemélyesítője, akinek így az Ady-korabeli irodalmi harchoz, a polgári liberalizmus elkésztett magyar kultúrforradalmához kevés köze lehetett. Még Schöpflin Aladár is, aki ennek a kultúrforradalomnak egyik intellektuell zászlóvivője volt, Arany Jánost annak idején csak úgy említette meg, mint az utolsó nem modern költőt, aki még messze volt a modern élet nyughatatlanságától, aki még zavartalanul a múzsának élhetett. Schöpflin Aladár, aki akkor derékig állt egy új világért folyó harcban, aki Ady korának sok támpontot talált a multban (Vajda János, A két Vörösmaty stb.), az igazi Aranyt, akinek nem csak ahhoz a korhoz hanem mihozzánk is van szava, nem találhatta meg, mert az annyira el volt rejtve. És ma, mikor Arany ismét probléma lett, Schöpflin Aladár nem is keresi már az új Aranyt. (Nyugat, 1932 okt. 16., P. M. H., 1932 nov. 13.) Arany János újjáértékelése már egy újabb magyar szellemtörténeti fázis feladata.

Hogy az Arany-kultusz körül nincs minden rendben, azt először Móricz Zsigmond vetette fel a Nyugat 1931-es karácsonyi számában. A társadalmi viszonyokat felérezni teremtett mély intuitív látásával és az ebből folyó egyoldalúsággal Móricz Zsigmond Arany egyetlen bátor és nagy írói tettévé. Az elveszett alkotmányt tette meg, melyet az irodalomtörténészek elsikkasztottak. Arany többi műremekeit a valóság elől a költészet enyhébe való gyáva menekülésnek nevezte. Kosztolányi ugyan igyekezett Arany műveit megvédeni, de nem tudta megakadályozni, hogy a jubileum napjaiban új vita ne keletkezzék a Nyugat hasábjain, melyet Kárpáti Aurél indított meg »Arany — a tanárok kezén« c. cikkével, (1932 okt. 16.) Kárpáti Arany elszürkítését a tanárookra tolja. Szükségtelen e vitákkal jelen cikk keretében részletesebben foglalkoznunk. Elég, ha rámutatunk arra, hogy a vitázók mind a hivatalos magyar Arany — kultuszt támadják és az újjáértékelés irányául épen Arany néhány agyonhallgatott munkáját jelölik meg, amilyen pl. Az elveszett alkotmány, Bolond Istók stb.

Igy lett ma ismét magyar irodalmi probléma Arany János, akit még a magyar irodalom modern polgári megújódása is kénytelen volt agyonhallgatni, mert az Arany-kultusz — az idealizált magyar nemzeti heroikus tökéletesség és a kiprecizirozott költői technika kultusza — a körülmények folytán igen alkalmas volt minden haladás kerékbe törésére.

Ha ma, a fentebb említett direktívák irányában meg akarjuk érteni Arany Jánost, meg kell állapítanunk azt a dinamikus láncolatot viszonyt, mely művei és a korabeli társadalom között, valamint művei és az ő pszichikai felépítettsége között van. Ez tulajdonképen az a logikai láncsorozat, mely a műalkotást mindenki számára hozzáférhetővé teszi és mely a magyar irodalomtörténetben annyira hiányzik. Ez a viszony sorozat azonban a modern irodalom — és művészet elméletek bizonyosága szerint soha sem egyszerű és egyenes. A művészet épen a viszony komplikáltóságánál kezdődik, sőt bátran mondhatjuk, hogy az így előállt belső pszichikai ellentmondások feszítő lereje a művészet egyenes fokmérője.

Aranyt és Petőfit általában mindig együtt szoktuk emlegetni, mint Goethet és Schillert, vagy Tolsztojt és Dosztojevszkyt. Az 1848-beli Magyarország korkifejezőinek tartjuk őket. A pozitívista irodalom szemlélet temperamentális ellentétként állította őket egymással szembe: az

egyik született lírikus, a másik született epikus. Az a kérdés azonban hogy a művészi tökéletességnek egyúttal olyan reciprok értékű ellentétes kifejezői lehetnek, mint Goethe és Schiller, vagy mint Tolsztoj és Dosztojevszky, — azt a kérdést még csak fel sem vetették. Pedig Arany újjáértékelése épen ezen pszichológiai formula által adódik a legkönnyebben, amit a magyar irodalomkritikában Szabó Dezső használt Ady és Petőfi szembeállításánál és amit az irodalom teoretikusai naiv és szentimentális, romantikus és klasszikus, természet és intellektus stb. fogalmaztak meg. (Schiller, Heine, Nietzsche, Merezkovszky stb.) Már most egész mellékesen még Petőfi szláv származásának a kérdése is megoldódik, ha így fogalmazzuk meg a kérdést; Petőfi, gyenge testalkatú, beteg, érzékeny, romantikus volt, akinek eszménye és elérhetetlen ideálja a viziószerűen meglátott ősmagyar népi természet volt, Arany János, a realista viszont, aki maga volt a népi természet, ámde a magyar történelmi tragédia minden rárakott bajával együtt, korai száraz kiábrándultságából menekülve egy eszményt imádott, a magyar népi természet ideálját. Ebből a két ellenkező irányú nosztalgikus vágyból keletkezett aztán egyrészt Petőfi, másrészt Arany egész költészete.

Ha így belátunk a művészi alkotás titkaiba, egyúttal azt is látjuk, hogy az Arany-kultusz elferdülését épen az okozta, hogy Aranyt, az embert ép úgy, mint a költőt, azonosították azzal az eszményített ideállal, — a népi természet eszményített ideáljával, — mely Arany költészetét ihlette, melyet Arany olyan mesterien formált meg épen legsikerültebb művében, a Toldiban, melyből azonban Aranyban magában, a költőben és az emberben, csak összetöredezett roncsok voltak. Gyulai mégis Arany emberi jellemrajzát úgyszólván a Toldi nyomán adta meg. Azért van aztán ma Arany-probléma, mikor most lassan mindenki megtudja, hogy ez az eszményi ember, a saját remekműveiből megfestett Arany János, milyen háborgó, nyugtalan és örökösen kétségbeesett ember volt, még pedig nemcsak a forradalom leverése után, hanem előtte is. Sőt gyerekkorában is, mikor a debreceni kollegium jeles bizonyítványai elől megszökik egy szedett-vetett vándorszínésztársasággal, mikor rettenetes önkínzással égeti el minden fiatalkori versét és közönséges ember akar lenni. Az elveszett alkotmányt, Arany első epikai munkáját nem csak azért kellett elhallgatni, mert Vörösmarty megállapította róla, hogy »nyelv és verselés, mintha költészetünk vaskorát élnénk,« — amiben elvégre Vörösmartynak teljesen igaza van, — hanem azért is, mivel Az elveszett alkotmány sehogyse illett az elideálizált Aranyhoz. Pedig épen ebben van benne az Aranyproblémának a gyökere, bármennyire is tökéletlen alkotás a Toldival összehasonlítva.

Mert nem egy idillikus életet élő falusi jegyző idillikus álma volt a Toldi, ahogy azt a magyar irodalomtörténet beállította. De nem is szublimált »tűzokádó« nagyszerűsége, ahogyan Petőfi gondolta. Az elveszett alkotmányt közvetlen Toldi előtt írta és Az elveszett alkotmány a 28 éves kiábrándult, hitetlen és dekadens fiatal embert mutatja be, aki nem a paraszti egyszerűség és biztonság, aki nem a magyar nemzeti heroizmus megszemélyesítője, hanem ellenkezőleg. Talán még a hazafiatlansága miatt kiátkozott Adynak is ritka olyan verse van, mely annyira pesszimiztikusan nem hinne a magyar nemzeti heroizmusban, mint a 28 éves Arany János közvetlen a Toldi megírása előtt. Probálták már

Az elveszett alkotmányt a Fálu jegyzőjével összehasonlítani. Csakhogy Eötvös József fanatikusan hitte hogy Magyarországot a haladó eszmék megváltják. Arany János nem tudott ebben hinni. Mert Az elveszett alkotmányban az van megírva, hogy a magyarság a hosszúra nyújtott nemesi uralomtól annyira korrumpálódott, hogy csak valamely valóban nagy heroikus csoda mentheti meg. Nemcsak a magyar közélet, hanem a magyar nemzeti géniusz korrumpálásáról van szó, melynek két türelmetlen végletét, a csökönys maradiságot és a szalmaláng-haladást, a mitikus tündérpár, Armira és Hábor személyesíti meg. A magyarságot már nem tudja megmenteni a haladás eszméje, mert Amira és Hábor kölcsönösen kipusztítják egymást és belőlük marad vissza az »oly irtozatos ichor«, a magyar uralkodó rendek degenerált vére. Mivel az azonban csak mitikus vízió volt és lent a földön tovább tart az ádáz harc, az eposz végén a csoda a földre jön: egy új magyar nemzeti géniusz, új magyar mitosz.

Hogyan irhatta meg már most ugyanez az Arany János nem sokkal ezután a Toldit? És mégis megírta. Nem azért, mintha önmagát adta volna benne, amint azt naiv irodalomtörténészek gondolták. Csak a pszichikai formák sajátjai. Maga Toldi Miklós a fiatal Arany hitetlen, dekadens szomjúságának nagy eszményi ideálja, mely a nemesi »ichor« által korrumpált magyarságot még megmentheti. És itt van a Toldi szociológiai jelentősége: a nagy ideál, melyet Arany szentimentális csodálata tett oly naggyá, ez az ideál csak a népből jöhet, csak paraszt lehet. Mert Arany Az elveszett alkotmányban megírta, hogy a nemesi rendek nem akartak adni „nevelést a parasztnak.« Ezzel szemben a Toldiban víziószerepben fellobbant előtte a magyar paraszti nép történelmi elhivatása. — Az elkeseredett hitetlen 28 éves jegyző, akiben benne volt a megrontott magyarság minden hibája, annál is inkább hihetett most ebben az új eszményített csodában, mert épen akkor indult meg a negyvennyolcas forradalmi szabadságharc bizakodó menetelése, akkor jelentek meg Petőfi első versei. Volt, ami felemelje a csökönysen reális és épen azért hitetlen magyar paraszt természetéből az eszményített, hívő ideálhoz, a magyar paraszt mitoszához, Toldi Miklóshoz. A művészi alkotáshoz szükséges, végeredményben mindig hasonló ellentétekre feszített egyensúly létre jött és azért lett a Toldi nem csak a magyar, hanem — bár ismeretlenül is — az egész világirodalom egyik legkiválóbb epikai remekműve.

A lelki egyensúly azonban, mely láncolatosan volt felépítve Arany művészete és a társadalom között, 1849-ben összedült. Talán előre, megérezte ezt a gyenge lelki konstrukciójú Arany, mikor már előzőleg a Toldi után mindjárt Toldi estéjét és nem Toldi szerelmét kezdte írni. A nemzeti ideál, melyet Toldiban mitologizált: a magyar paraszti történelem, ami a polgári konszolidáció lehetőségébe vezetett volna, megbukott. Mindjárt a bukás után írja meg Arany János a Bolond Istók első énekét, mely töredékében is felülmulja azt a pesszimizmust, mellyel pl. Móricz Zsigmond a magyar parasztot meglátta. Arany János nem lát már ideált a magyar parasztban, hanem a legrettenetesebb nyomor és elmaradottság képét. Részére a legfájóbb dolog volt, hogy nem csak a külső erőszak játszott közre, hanem a belső meghasonlottság szemrehányását is fel kellett vetni. Ezt a csalódását a Nagyidai cigányok

akasztófahumorában adta ki. A Toldi estéjét is erős öngúnnal fejezte be: Toldi-Miklós, az öreg műveletlen magyar nevetségés lesz egy műveltebb, kultúráltabb világban. A nagy ideál önmagában roppan össze bár, de mégis van mit gúnyolni. És mégis; a magyar forradalmi szabadságharcot idegen erőszak verte le, talán valahol a, jövőben még mindig megvan rá a remény, hogy a magyar nép nagyszerűsége ismét felkeljen. Talán ez a keserű elégtétel, hogy külső erőszak volt az ok, tartotta Aranyban a lelket, mikor a magyar mult igazolását kereste, naiv eposzunk után kutatott, megírta remekbe metszett balládáit, — melyek ismét nem csupán polgári becsületes lelkiismeretet, hanem az embernek az emberi psyche kibogozhatatlan rejtélyei felé elhangzó nagy kérdését jelentik, — sőt megírta és kiadta a Buda halálát is, melyben a magyar nemzeti tragédia gyökereit kereste. Rengeteg tervet eszelt ki és vetett papírra, rengeteg töredéket írt, de nem tudott több olyan nagy koncepciójú művet írni, mint Toldi, mert életideálja, a Toldiban megírt magyar paraszti heroikus eszménykép, az Arany János alkotta új magyar mítosz össze volt törve. Nem »epikai hitel« kellett neki. Ez csak olyan kifogás volt. Élethitelről volt szó, arról, hogy amit megalkot, ugyanolyan istenítő rajongással olvadhasson fel benne, mint Toldi Miklósban. Mivel erre a jelenben egyre kevesebb támpontot talált, azért egyre meszebb jutott a múltba.

Arany János élettragédiáját betetőzi az 1867-es kiegyezés. Nem csak kislánya halála miatt nem írt ezután egy évtizeden át semmiféle költői terméket. Bebizonyosodott, hogy az 1848-ban külső erőszakkal leverte magyar csoda önmagától talán soha nem kelhet többé életre. Toldi Miklós, a magyar paraszt, nem vonulhatott be a történelembe. Az »ichor«-ból nem lett új magyar csoda. A realitások kegyetlen beavatkozása felemás megoldást hozott létre. Aranynak a lírához való sodródása, mely már az ötvenes években megkezdődött, egyre elhatározóbb lesz, mintahogy ő mondta: »egyes lyrai sóhajokba tördelve fájó lelkét.« A Toldi szerelmét, melyhez már előbb összegyűjtötte az anyagot, befejezi ugyan, de inkább kötelességből, mint ihletből. Összetört életét, melyet nem szívhatott többé magába a nagy eszményi ideál, mint a Toldi megírásakor mérényletszerűen, lopva megírt lírai dalokban, az őszikékben örökíti meg, mint egykor, mikor még nem volt életideálja, 28 éves korában, Nagyszalontán az Elveszett alkotmány deszilluzionált »romantikus iróniájában«.

Arany Jánost az irodalomtörténészek azonosították azzal az eszményi ideállal, melyet a Toldiban megírt, melyet azonban neki is csak egyetlen egyszer sikerült minden zavaró momentum nélkül átélnie és megírnia, 1848 előtt, a sokat ígérő nagy időkben. A nemzeti heroizmus eszményi tökéletességű ideálképével azonosították Aranyt magát, s a műveiből kiolvasott technikai tökéletesség megszemélyesítőjévé tették. Azért lett kultusza olyan rideg kötelességszerűséggé, azért nem tudott eszményt jelenteni már ő maga a modern magyarság számára. Pedig Arany János a magyar paraszti természet minden csökönyös hibájával megvert ember volt, a magyar nemzet történelmi és társadalmi tragédiájától egészen ifjan lesújtva, önmérsztő hitetlen kételyekben élt és megváltásra éhezetten állította fel magának a magyar földhöz ragadt élete nagy eszményeit: a magyar paraszti fenomént. De amint láttuk, a Toldi után soha többé nem tudott fenntartás nélkül felemelkedni ehhez

az eszményhez, hiába tervezte a Daliás Idők megírását és a nagy Dózsa-eposzt. Először egy külső imperialista erőszak zárta el az ideál valóra válásának lehetőségét Világosnál, aztán egy felemás megoldatlan magyar történelem kezdődött 1867-ben, a Toldiban szimbolizált nagy magyar társadalmi ujjáépítés lehetőségét örökre maga alá temetve. — Azért tördelte szét Arany János epikus nagyságát fájó tehetetlen lírába és félig befejezett, alig megkezdett, vagy soha még nem kezdett nagy epikus tervekbe: a magyar nép történelmének szánt epikus mauzóleum nagy terveibe.

Ma az Arany-jubileum irodalma két síkban mozog: a reakciósook kitaranak a régi Arany-kultusz mellett, mint letűnt idők itt felejtett dokumentumai. Az új átértékelés viszont nem egyszer Arany sikerületlen, eddig elhallgatott munkáinak értékelésében látja az Arany-probléma megoldásának súlypontját. Pedig a mai magyarság méltó Arany remekműveit, — a Toldit, Toldi halálát, a Nagyidai cigányokat, Arany líráját, a balladákat stb. — hozzuk közelebb magunkhoz az eddig elrejtett Arany-tragédián átértékelve, ami egyúttal a magyar nemzet történelmi tragédiája is és ami nem csak egy költőóriás rejtélyének megfejtését, hanem a magyar szellem és magyar történelem összetört kontinuitását a múltban és az építő új magyar jövő irányát jelenti ma is.

Zapf László.

Zsákutcába futott a szlovenszkói magyar cserkészzet.

Ma már letagadhatatlan, fájó valósággá duzzadt az a megismerés, amely csak némelyek lelkében sajgott, ha az elsuhanó hónapokban végigszalajtotta tekintetét a kisebbségi sorsba zökkent magyar ifjúság színjében: a magyar cserkészek seregén — hogy ez az ifjúság nem tudta tartósértékű tartalommal megtelíteni a baden-poweli eszméket.

A kisebbségi sorsba jutás után a szlovenszkói magyar cserkészeti ideológiai fejlődését jelző grafikonja 1929-ig, sőt 1930-ig állandóan felfelé ívelő vonalat mutatott. Az új keretek közé sodródott ifjúság tömegeiben, amint az első kábultságból fölocsudtak, tudatosává vált a cserkészalakulatokban való tömörülés szükségessége és a cserkészeti égisze alatti magyar munka kifejtése. Am az angolmintájú cserkészeti öncélúságának meddő voltára hamarosan ráébredt ez a nemzedék és elkezdte az idegen talajból kinőtt eszme-fákat magyar érzés- és gondolat-világgal beoltani. — Nagyszerű erők robbantak ki már ekkor is a szlovenszkói viszonylatokban élő magyar cserkész-ifjúságból, bár ez a fejlődésnek és előretörésnek tulajdonképpen csak egyik foka volt.

Balogh Edgár, Brogyányi Kálmán, Peéry Rezső, a két Dobossy, Jócsik, Szalatnai, Morvay, Nemesszeghy és mások nevei gurulnak a tollam alá, a szentiváni közös tábor és a gombaszögi regösiskola színes képei bomolnak a szemem elé. A regösjárások lírai szépségű fotomontázsa révül fel a múltból: árvalányhajas kalapú, zöldinges cserkészek járják a falvakat... szóba elegyednek a falu népével, a tempós beszédű

parasztal, kit büdösnék titulázott még pár évvel ezelőtt a magyar dzsentri és polgár egyaránt... rajzolja a kapubálványokat, nagyszerű faragású kerítéseket, díszes kapukat, fejfákat, cifra házornokokat... jegyezgetik a sikkadó magyar népdalokat, a szerteguruló szólás-mondásokat, kifejezéseket és a kallódó népmeséket, népviseleteket. Lelkük nekitárul a föld szépségeinek, kibomlik az új gondolkodásmód és világnézet és megmásult arccal térnek vissza a város falai közé. S a városban új képek vonulnak el a szemük előtt, Meglátják a gyárakat, kikötőket, műhelyeket s a kétkézi munkások tömegét. A tény és valóság megismerést sürgeti már ekkor az új márciusi ifjúság. Szociográfiai utakra indul és megkezdí helyzetünk pontos és tudományos felmérését. S a lélek megtáruult televényéből a közösség érzése és a szociális eszmék cserjéi magasodnak sudaras fává.

Am mindig tovább, egyre tovább halad ez az ifjúság. Mindig a kor színvonalában állni: ez a jelszó!

Lassan azonban kinőtt ez a nemzedék az iskola padjaiból, okleveleket szerzett és férfimunkát kellett vállalnia.

A folytonosság pedig megszakadt. Elakadt az utánpótlás. A felcseperedő nemzedék elvesztette a kapcsolatot az előcsapattal, melynek az új életviszonyokba való sodródás volt a legnagyobb élménye, éppen abban a korban, mikor a legérzékenyebb az ifjú lélek. S a most serdülő nemzedék viszont, melyet már nem érintett annyira az új keretek közé való jutás, mint az előtte levőt, sajnos, nincs birtokában, vagy ha igen, korántsem oly mértékben, mint Balogh Edgár évfolyama volt — azoknak a tetekbe robbanó és új embereket formáló öröknek, mint azt a mai kor és haladás megkívánják.

A szlovenszkói cserkészlet, melynek hatalmas szerepet és feladatot juttatott a kisebbségi magyar élet az első nemzedék után jövő generáció másult volta folytán megfakult, visszahullott a baden-poweli szintre sablonossá vált, igen sok esetben elmilitarizálódott s a szociális tartalom ugyszólván kihullott belőle.

A csapatokat ma belső bajok bomlasztják. Mindennek ellenére a hivatalos statisztika szerint a szlovenszkói magyar cserkészek létszáma erősen emelkedő tendenciát mutat. A Csehszlovák Cserkészszövetség szlovenszkói országos rádió és sajtóosztályának 1932 május havi jelentése szerint a leigazolt magyar cserkészek száma 1931-ben 48 rajban 1301 volt, ami az előző évekkal szemben hatalmas gyarapodást jelent. Ugyanezen statisztika szerint u. i.

1927-ben 283 magyar cserkész,

1929-ben 980 magyar cserkész.

volt a köztársaság területén.

Ezek a számok nem nyújtanak tiszta képet a szlovenszkói magyar cserkészlet helyzetéről. Lényegében a helyzet ma az, hogy sokan csak kényszerűségből viselik az ércliliomot. Mihelyt azonban örökre bezárul mögöttük a középiskola kapuja, szabadon lélegzenek föl, s örülnek; hogy megszabadultak attól a nyügtől, amit egy nekilelkesegett pillanatban vállaltak magukra avval, hogy beléptek a cserkészcsoportba. A másik oldalon viszont megállapíthatjuk, hogy tulnyomóan sok a kiscserkész, akik azonban fiatal koruknál fogva nem jelentenek társadalomalakító szempontból jelenleg úgyszólván semmit.

A kisebbségi magyar cserkészlet ügye Szlovenszón zsákuccába futott. A nagy, emberi, demokratikus társadalmat formáló gondolatok kiperégtek az eszme-kalászkókból. Gyökértelen formacserkészetté színtelenedett az egykor hódító, harcos hitű, szociális sinekre kanyarodó cserkészlet Szlovenszón. A klerikalizmus és maradiság karmai lecsaptak rá és visszafejlesztették 10—12 év előtti színvonalára.

(Losonc.)

Sándor László.

A. művészetek és a nevelés.

Az esztetika és részint a művészettörténetek térhódítása a pedagógiában már a 19-ik század derekán oly lendületes erőre kap, hogy Lange, Lichtwarh és Rein révén annak igen fontos tényezője kezdett lenni, amit mi sem bizonyít jobban mint a drezdai, hamburgi és weimari ily irányban működő kongresszusok. Ebben az időben a pedagógusok már Rousorban is a rajztanítás felé irányul. Célszerűségét hangoztatja már Rousseau is, de mint rendes tantárgy csak 1811 táján kerül a középiskolák tantárgyai közé. Elsősorban is a geometriai vonatkozásokra fektették a fősúlyt, kiemelve a perspektíva alapos tanulmányozását, míg a természetutáni rajzolás mellőzték s ennek fontos mivoltát csak jóval később értékelték s ismerték meg nagy hatását a nevelésre. A pedagógusok idővel megértették azt az elvitathatatlan tény, hogy a rajztanítás fejleszti a képzeletet és a formák szabadabb elgondolását, nemesíti a lelket és éles meglátásra, megfigyelésre tereli az ész irányát. Elsősorban is a fejből való rajzolás ajánlották, amittől csak fokozatos fejlődéssel lehet eljutni a modell utáni rajzolásához s a színek alkalmazásához. Később a rajzolás tanításával az eszthetikai nevelés elvitathatatlan előnyeit emelték ki s a gyermek szellemi fejlődésével kapcsolatban pedopszichológiai tanulmányozásokra is alkalmazták, arra a helyes feltevésre támaszkodva, hogy a gyermeknek a rajzolás egyik beszédeszköze, a kifejezés egyik fontos tényezője. Ezt a feltevést igazolja az a körülmény, hogy a gyermek nem azt rajzolja meg a tárgyról, amit rajta lát, de mindent amit a rajzolt tárgyról tud. A helyes rajztanításnak erkölcsi hatása tehát bebizonyosodott azáltal, hogy határozott mederbe tereli az egyéni meglátás objektivitását. Kihatása a gyermek lelki fejlődésére ezek szerint alig pótolható mással.

Ez mind igazolja azt, hogy a rajztanításnak ebben az irányban kell haladnia s a tulbuzgó tanároknak nem szabad elfelejteniök, hogy hivatásuk főcélja nem művészeket nevelni, de nevelni olyan embereket, akiknek lelkületét majd a rajztanulás által szerzett meglátások fogják irányítani. Belé kell nevelni a gyermek lelkébe a művészi szép értékelésén alapuló nemes megérzéseket, mert csak egy mélységesebb lelkiségre lehet építeni egészséges társadalmat*

Fontos szerepe jut a nevelésben a művészettörténetek alaposabb tanításának is. Egyes képzőművészeti ismeretek elsajátítása emeli általános intelligenciánk színvonalát. De fontos az egyes korok lelkivilágának

*Ezt a célt a művészetek általános tanulmányozása és megismerése még inkább elősegíti.

helyes meglátása is, mert ismeretes, hogy az egyes művészeti irányok mindég alapqs kifejezői voltak azon korszaknak, melyben megszülettek s éltek. A történelmi előadások keretében bemutatott mesteri munkák, illetve azok reprodukciói helyes illusztrációi volnának a sokszor száraz tudományos történelemnek. A katalombák művészete hűen visszautkrözi az ókeresztény lélek igazi megnyilvánulását. A renaissance festészetének alaposabb ismerete helyesebb megvilágításba helyezi az akkori társadalom igazi lelkületét, mint bármely magyarázni akaró irás. Ezt elmondhatjuk a történelem minden szakaszáról.

Ezért ezton is felhívjuk a hivatalos tényezőket *rendszeresítsék a középiskolákban a művészettörténetek tanítását*, részint a fentemlített okokból, részint, hogy behatóbb utbaigazítást kapjanak a művészetekről azok, akik azt életükből kizárták, vagy akik még mindig idegenkednek egyes beigazolt modernebb irányokkal szemben. Így végre elérnénk azt, hogy végetérne a közönségnek hol lesujtó, hol magasztáló »kritikája«, mely tönkreteszi az amúgy is synylódó művészetünket. A művészet problémáinak megismerése által végre áthidalható volna az a rettentő szakadék, mely a művészet és a közönség között tátoag. Végre végetérhetnének azok a »modern« irányok, melyek nivótlanságukkal sohasem fogják tudni méltóan reprezentálni az igazi embert. Mert tanuljuk meg végre — s ezt tegyék magukévá az ifjuság széles rétegei is — hogy a művészet nem kiválasztott egyének szalonszépítő disze, de az egész emberiség kincse s hogy a művészet nem egy gyönyörködtető »szép«, de egy, az élet normális színvonalán haladó valóság, mely kiegészítöje életszükségleteinek, ami nélkül egy nivósabb lelkiség sohasem képzelhető el. Eredete és létezése összefügg az ember ösztönös vágyainak kisugárzásával. A művészet az, amiből hitet és erőt merithetünk s amely a jelen idökbek csak azért hagyott minket cserben, mert vágyain az emberséges távlatokat átívelve a materiális életfelfogás bizonytalan útvesztöjébe torkolt; ezáltal a művészet is elveszítette a talajt s kénytelen volt hangoztatni öncéluságát, s majdnem semmivé válni »a művészi önproblémák« bizonytalan világában. A közeledés mindkét oldalról szükséges. S majd ha mind a két fél megérti egymásra utaltságuk elmaradhatatlanságát, csak akkor lesz meg a közös megítélés, csak akkor, ha a művészet leszál üres önteltsége által önmagának kisajátított magaslatáról s az emberség viszont megérti léthivatásának igazi céljait s fölemelkedik arra a színvonalra melyet életcélja évezredekkel ezelött kijelölt.

A nevelés dolga ez, azé a nevelésé, mely eddig oly kitartóan mellözte a művészetek propagálását az ifjuság széles rétegei között. S ha róla valamicskét hallottunk is, az egyszerűen kimerült a »szép« fogalmával való abszurd hazárdirozásban. A talaj, ahová ez lett hintve fogékony s mivel a fiatalság lényegében alig hallott valamit a művészet igazi céljairól, fogalma sincs annak társadalmi vonatkozásairól. Következményeit ismerjük. Létrejött az a szakadék, mely átka lett művészetünknek. A művészek egyéni meglátásaikat hangoztatják, a társadalom fütyül rájuk, vagy kisajátítja magának az ő világnézetének éppen megfelelő irányt; amin kívül azután más művészetet nem akar elismerni.

A közvélemény és a tanári kar tegye magáévá a művészetek nagyobb ápolását, tanítsák meg a fiatalokat azt igaz szemmel és megértéssel nézni. S ha ez meg lesz, az emberek nem fognak tudósok módjára tudákos magyarázatokat zengeni a tér és síkproblémák zavaros káoszáról de megfogják érteni annak igazi célját. — Azt akarjuk, hogy a tárlatokon emberek emberekkel találkozzanak. Saját énjük igazi arcával.

Nagy Barna.

A szövetkezeti mozgalom és a magyar kisebbség.

A főiskolás pályázaton 500 kor-val kitüntetett tanulmány.

A szövetkezeti mozgalom általános keresztmetszete.

Történetileg a szövetkezeti mozgalom a proletárság gazdasági védekezését jelentette az ipari kapitalizmussal szemben. Érdekes, hogy a legelső szövetkezet nem keletkezett teóriák fésült rendszerbe rendezett hatáskép, hanem egyszerű reveláció, a gazdasági körülmények önkéntes vetülete volt az első, még bizonytalanul, kis távolságra megtett lépés, amikor a rochdallei itakácsok megalakították közösségüket. Valami fátumszerű volt ebben, hogy nem tanult, adathalmazokkal és könyvkészlettel dolgozó gazdasági szakértők vagy politikusok, hanem csak egyszerű, kenyerükért kis horizontjukban küzdő emberek alapították. Azóta a szövetkezeti mozgalom további története meg is mutatta, hogy a teória, a tudomány legfeljebb mélyítheti, rendszeresítheti a szövetkezet fogalmát, lehetőségeit, jelentőségeit, de maga a szövetkezet, a szövetkezeti tömörülés épen olyan gazdasági kategória, olyan önkéntes formája a gazdasági életnek, mint a legelemibb gazdasági jelenségek: a tőkeárforgás, a munkamegosztás és mint ellenpólusa is volt: a tőkekoncentráció a történeti távlatba, az ipari kapitalizmus hajnalhasadásakor.

Miben áll a szövetkezet? Össze akarja gyűjteni a kis erőket, azon kis tőkéket, melyek önmagukban véve mindenkor csak hánytatott függvényei volnának a nagy tőke forgásának. A szövetkezetnek is tehát célja a tőkekoncentráció, de nem egy kézben, vagy csak néhány kézben, hanem a részesek nagy tömege javára, az egyéni profitnak kizárásával és ami profit van, azt is az egyes részvényesek kapják részjegyük arányában visszatérítés címén. Csekély összegű lefizetésük, részjegyük ellenében pedig óriási gazdasági előnyökben részesülnek: a fogyasztási szövetkezetnél olcsóbb árút kapnak, az értékesítő szövetkezeteknél állandóan biztosított helyük van terményeik elhelyezésére, a lakásszövetkezetek olcsó lakásokat adnak, és így mindegyik szövetkezeti fajtánál előtérben van az az előny, hogy kisebb anyagi áldozatok révén sokkal magasabb értékű előnyökhöz jutnak a részesek, mint amilyeneket a szövetkezetek kívülálló, a kapitalista berendezés, a profitszerűség rendjében nyerhetnének. A szövetkezet a versenyképesség és erőter tekintetében a nagy tőke előnyeit biztosítja, de a maximális részjegyek intézményével kizárja azt, hogy keretén belül egyéni kézben levő nagytőke keletkez-

hessék, megőrzi így a demokratikus jellegét és egyuttal a csekély üzlet-részekkel lehetővé teszi a szegény tömegek bekapcsolódását. Ugyanakkor mint a tőke és munkának ideális egyesítése kifejleszti a tagokban, akik ily módon tevékenységüket is a szövetkezetbe adják, az együvé tartozás, az együttmunkásság kollektív érzését. Sajnos ma még nem tartunk ott, hogy a szövetkezet tényleg a kisemberek, a munkások, a parasztok és a szellemi proletáriátus anyagi meentsvárát jelentse. Még nagyon sokszor tagjai egyáltalán nem tartoznak elsősorban a kisemberek közé, a gazdasági elnyomottak közé és intézőiben is, alapítóiban és vezetőiben a profithajsza, az egyéni érdekek előtérbetelése fertőzi meg a szövetkezeti kollektivitást. Ezek az u. n. kapitalista jellegű szövetkezetek, melyeket egy-egy egyén, aki állásra, biztos megélhetésre, haszonra törekedik, hív életre — nem a részesek természetes megnyilvánulásából keletkezik — és legtöbbször olyan helyen, ahol a tényleges szükség nem kívánja meg elsősorban. Ennek gyakori az olyan formája, amidőn egy-egy vidéknek néhány nagybirtokosa, nagytermelője áll együvé, hogy állandó elhelyezési és beszerzési helyet biztosítson magának és ugyanakkor a gazdaságilag gyöngéket csak függvényeknek engedik egyúttaladni. Ilyenkor természetesen a szövetkezet legelemibb gondolata: a kistőkések és tőkétlenek védelmi és gazdasági kooperációja a munkatőke ellen és minden tagnak demokratikus alapon való részvétele és munkája a szövetkezetben teljes csődöt szenved. Ugyanigy állhat a szövetkezet, mely történeti hivatásánál fogva egy átmeneti formát képez az a kapitalista rend felé, nemcsak az egyéni gazdasági elnyomás szolgálatába, — mint az épen idézett alakja — hanem a tömegelnyomás, a nemzetiségi elnyomás és elnemzetlenítés szolgálatába is. Szomorú ténynek könyvelhetjük el pl. itt Szlovanszkon azt az esetet, midőn Léván néhány száz magyar gazda cseh és szlovák maradékbirtokosok vezetésével alkot szövetkezetet és az évenként mutatkozó kultúrcélokra fordítandó nyereséggé a Slovenská Liga céljaira megy. Ezzel csak azt akartam mutatni, hogy a szövetkezet helyes megnyilvánulásánál nemcsak gazdasági strukturája irányadó, vagyis sémaszerű jellegének a megvalósítása, hanem elsősorban az alapítók beállítottsága — kiknek nem a hasznót, de a kooperációt kell szem előtt tartaniok — és céltudatos munkájuk a gazdasági és nemzetiségi elnyomás ellen, egy egészséges gazdasági rend és harmonikus kulturfejlődés eszméje felé. A szövetkezeti mozgalomnál tehát együtt kell haladnia a gazdasági szervezésnek a szellemi irányítással és pedagógiával. A szövetkezeti mozgalom a ma távlatában nemcsak védelmi és fejlődési eszköz, hanem az egyedüli fejlődési lehetőség. A világháború és következményei a legteljesebben mutatták gazdasági rendünk csődjét, a munkatőke és a haszonhajsza virágzó korának befejezésével lefelé irányuló grafikonját. És ebben a pusztulásban gazdaságilag új lehetőséget és igazságos életformát ad a szövetkezeti mozgalom — ha az előbb említett szemszögből történik — mert 1. a kistőkések és tőkétlenek nagy tömegeinek érvényesülését jelenti a kevés kézben levő, amorális felhalmozott nagytőke ellen, 2. a nemzetiségi elnyomásban az egyedüli lehetőséget adja a kisebbségek gazdasági és így végeredményben kulturális megmentésére is és 3. a vele együttjáró ideológia a társadalmi és szellemi megújulás felé vezet.

A szövetekezeti mozgalom Csehszlovákiában, a többség és kisebbségek viszonyla'ában.

Jellemző a Morva gazdasági határjellegére, hogy a morvántúli részekben valamivel előbb indult meg a szövetekezeti mozgalom és Csehországban 1867-ben alakult meg az első szövetekezet, Morvaországban 1869-ben, míg a mai Szlovenszko területén csak 1876-ban. Strukturájuk jellege is különböző: a morvántuliak általános jellegűek voltak, osztály és rendi különbség nem igen jutott bennük kifejezésre, sőt vezéreszméjük az osztálytolerancia volt, míg itten határozottan elhatárolt, külön a munkások, földmivesek és hivatalnokok számára alakultak még olyan esetekben is, amikor a szövetekezet jellege (pl. a fogyasztási szövetekezet általános jellegű, míg a legelőszövetekezet elhatárolt) nem kívánta meg a határt. Az első német szövetekezetek Csehországban 1868-ban Morvaországban 1876-ban, Szlovenszkon pedig csak 1909-ben alakultak. A lengyel kisebbség aránylag korán, már 1896-ban alakította meg első szövetekezetét kizárólag munkások és földmivesek érdekében. (Az adatok a Státní statistický Úřad közleményeiből és a Národnostní Obzor II. évf. (1931/1. számából) vannak; sajnos ellenőrzés saját adataink hiányában úgy ebben, mint az alább közölt adatokban még ezidőszert nem lehetséges). Ha végigtekintünk az itteni szövetekezeti szervezeten, kisebbségi viszonylatban nem látunk egyforma helyzetet az összes kisebbségek szövetekezeti mozgalmában. Ez elsősorban már a centrális szervezésre vonatkozik. Míg a többségnek megvannak a központi nagy szervezetei — Csehországban 14 nagy központ, elsősorban a Velkonákupní společnost družstev v Praze (VDP), 221 kapcsolt szövetekezettel és 359.491 taggal, évi forgalma 898.582.000 Kč, a második a Sdružení 126 szövetekezettel, 114.149 taggal, évi forgalma 271.959.000 Kč (1927), Szlovenszkon az Ústředné družstvo (Központi szövetekezet) 353.284 taggal, 1.855 kapcsolt szövetekezettel és 486.895.000 évi mérleggel (1930), és Csehországban elsősorban a Centro-kooperativ mindent átfogó szerve — a kisebbségeknél is látunk koncentrációt és nagyobb szerveket. A németeknek Csehországban hét központjuk van, a legnagyobb a Gec-Verband, Einkaufs und Produktionsgenossenschaft für Erwerbs und Wirtschaftsvereinigungen in Prag, 160 szövetekezettel, 217.907 taggal és 483.884.000 évi mérleggel. A lengyel szövetekezeteknek két központjuk van, Mährisch Ostrauban és Teschenben. Csak 15 szövetekezetük van 4.175 taggal. Már ennél a kisebbségnél látható a gazdasági szétziláltság, mert az említett csekélyszámú központon kívüllevő szövetekezet 20(!) központba van kapcsolva és van olyan is, mely egyáltalán különáll. A magyar kisebbségnél általános jellegű központok, melyek a szövetekezetek különböző fajtáit foglalják magukban, egyáltalán nincsenek. Csupán áruközpontunk van három: a galántai Hanza 159 kapcsolt szövetekezettel, Kassa 108 kapcsolt szövetekezettel és Tornaľja. De-Kassa a vezetőség jellege folytán annak ellenére, hogy a tagok és a közönség magyar, nem tekinthető kisebbségi gazdasági faktornak, a tornaľjai központ pedig csak papíron létezik, megalakulása még bizonytalan időre van elhalasztva. Kb 30—40 szövetekezetet fog csak magában egyesíteni, mert az összes a területén levő szövetekezeteknek legfeljebb 2/3-a (57-ből) számítható kapcsolt tagnak. A galántai Hanzánál is azt látjuk, hogy a központban beszerzett árúk viszonya az egyéb helyen vettekhez

képest csak 50%, t. i. a Hanza aktivitási területén levő szövetkezetek részéről. Kassánál ugyanezen arányszám 28%, a többi, szlovák jellegű központnál sem (Zsolna 31%, Késmárk 30%, Zólyom 25.5%, Nagyszombat félévi 17.8% haladja meg átlag a 30%-ot és még ebben a szomorú statisztikában azt kell örömmel megállapítanunk, hogy a Hanza, mint magyar vezetőktől kezdeményezett és továbbra is irányított szövetkezeti áruközpont első helyen áll Szlovenszkon. — A Hanza nagy-szerű fejlődése tehát predestinálja arra, hogy egykori nagy szövetkezeti központtá legyen, de jelenleg annak ellenére, hogy 159 szövetkezetet lát el áruval, még róla, mint kifejtett organizációs tényezőről beszélni nem lehet. — Első sorban azért nem, mert csak a tágabb értelemben vett vidéken látja el a szövetkezeteket és pl. Komárommal, Lévával már kapcsolata nincsen, és azért, sem, mert egyelőre csak mint áruközpont, fogyasztási szövetkezetet kapcsol össze. Különben megjegyzendő, hogy Szlovenszkon a többségi szlovák részen is csak egy nagy szervet, a Központi Szövetkezetet, néhány fogyasztási szövetkezeti áruközpontot (Zsolna és az előbb említettek) és két szövetséget találunk: a Földmives kölcsönös pénztárak, Sváz rolnických vzájomných pokladníc és a gazdasági szövetkezetekét, Sváz hospodárskych družstiev na Slovensku, mint kereskedelmi központja a gazdasági szövetkezeteknek. — Az első nagy hiány, tehát, melyet itt Szlovenszkon általában látni a szövetkezeti mozgalomban: a centralizálás, a szervezethez hiánya. Különösen magyar kisebbségi szempontból jelent ez óriási hiányt és következménye egyenesen az itteni szövetkezeti mozgalomnak a kisebbségi szempontból való csődje. A Központi szövetkezet minden itteni szövetkezetet egyesít (néhány kivétellel, 1710 a csatoltak száma 1984-el, az összesek számával szemben, IX. Dunavásáron közölt statisztika szerint, ill. az 1930-as évi jelentés szerint 1710 csak a statisztikában előforduló szövetkezetek száma, míg az összes kapcsolataké 1930-ban 1855 volt), és csak azt a különbséget teszi meg a magyar szövetkezetekkel, hogy így jelöli őket: družstva s jednacou rečou maďarskou (magyar tárgyalásnyelvű szövetkezetek.) Ezt a jelölést a hivatalos statisztika is átvette és ezért azt kell megállapítanunk, hogy annak ellenére, hogy van magyar tagokkal és vezetőséggel bíró szövetkezet — hitelszövetkezet van 60-on felül — és több is, mint azt a statisztika néha megállapítja, — mert pl. az 1927-es hivatalos felállítás Szlovenszkon csak 14, Ruszinszkon pedig csak 2 magyar szövetkezetet ismer) — ennek ellenére tehát hogy van már kész szervezet, a szövetkezeti mozgalom Szlovenszkon magyar kisebbségi szempontból teljesen közömbös értékű, zilált, anarchikus és kivéve helyenkénti, regionális jellegű hasznát, sem nemzeti védelmi, sem kistökevédelmi eszközt még nem jelent.

Dr. Duka-Zólyomi Norbert.

(Folytatjuk.)

**Aki 3 új előfizetőt szerez,
egy évig ingyen kapja
„A Jövő“-t.**

FIGYELŐ

A 70 éves Thomán István.

Valahogyan sértő az a hallgatás, amely Thomán Istvánt *a legnagyobb magyar zongora pedagógust 70 éves születésnapja alkalmából* fogadta. — Azon ember, aki generációkat nevelt fel, (köztük Reiner Frigyes, Engel Ivánt és még számos kiváló művészünket indította el diadalmas és dicsőséges utjukra,) megérdemelte volna, hogy munkásságát jobban méltassák. Hisz egész életén keresztül dolgozott és dolgozik. Attól az időponttól, hogy Liszt Ferenc személyesen vezette a dobogóra az ifjú művészt, már jónéhány évtized telt el, de Thomán István energiájából munkás életkedvéből nem vesztett s tovább munkálkodik abban a szellemben, — melynek alapját nagy mestere, Liszt Ferenc fektette le. (b. m.)

524.000 munkanélküli Csehszlovákiában.

A népjóléti minisztérium legújabb kimutatása szerint október folyamán november 1-ig 37.000-el 7 és fél %-al szomorú rekordot érve el 524.000-re emelkedett a munkanélküliek száma. — (Tavaly novemberben csak 254.000 munkanélküli volt.)

Ez a szám az államfordulat óta a legmagasabb, de a szakértők bécs-lése szerint a tél folyamán valószínűleg még jelentékenyen emelkedni fog.

Ha nyilvántartási alapúl a 3 millió szociális biztosítás alá eső egyént vesszük, akkor kiünik, hogy a munkanélküliség mai állásánál *minden hatodik munkás ki van zárva a termelési folyamatból.*

Ez az óriási munkanélküliség természetesen következménye az adókat emelő, katonaságra pazarló és vámháborúkat kiprovokáló dilettáns és tehetetlen gazdaságpolitikának. (O-ó.)

Törvényjavaslat a magzatelhajtásról.

Nagyon fontos törvényjavaslat kerül rövid időn belül a parlament elé, mely kétségtelenül kiválik szociális jelentőségével az utóbbi évek javaslati közül. A javaslat szükséges voltát mi sem jellemzi jobban, mint az igazságügyminisztérium ösztönzésére felállított statisztika, mely kimutatja, hogy 1925-től 1929 évig Csehszlovákiában mindössze öt százaléka jut a magzatelhajtásoknak a bíróság elé. 100.000 szülésre alkalmas (14—44 évig) nőre átlagban évenként 22 magzatelhajtással vádolt nő esik, akiknek csak 1/4%-át ítélik el. Az elítélteknek két harmada a 18—30-ig terjedő életkor között mozog. Az elítéltek 90%-ban feltételesek voltak. Az eseteknek 18.6%-ában az orvosi beavatkozás életveszélyes sérüléseket 7.3%-ban pedig halált okozott.

Az új 1932-es javaslat lényegesen különbözik az 1926-os javaslatától és szubjektív szempontból megkívánja, hogy a tettes szándékos cselekedete következtében a méhmagzat meghaljon, vagy holtan jöjjön a világra.

Tettesnek tekintik azon terhes asszonyt, aki vagy önmaga hajtotta el, vagy másokkal hajtatta el méhmagzatát és egytől hathónapig terjedő fogházzal bünteti. A bűnrészesekre sokkal súlyosabb büntetést szab ki. (6 hónaptól egy évig, ha pedig iparilag üzték, akkor 1-től 5 évig terjedő börtönre. Amint látjuk, a javaslat *büntettnek* minősíti a magzatelhajtást.

Továbbá bünteti a javaslat Szlovénia és Kárpátalján a magzatelhajtás vétségének a kísérletét.

Nagyon érdekesek a javaslatnak azon pontjai, melyek a magzatelhajtás büntetlenségét mondják ki, abban

az esetben, ha ezen cselekedetet orvosi gyakorlatot jogosan folytató orvos, nyilvános gyógyintézetben a terhes nő beleegyezésével végezte, de csak akkor,

1) ha a szülés az anyára életveszélyt jelent, avagy egészségének súlyos megrongálását hozná magával;

2) ha kétségtelenül bebizonyosodott, hogy a megtermékenyítés erőszakos nemi közösiség által történt, avagy 16 éven aluli lány megfertőztetése következtében állott be,

3) ha kétségtelenül, hogy a születendő gyermek testileg korcs avagy szellemileg terhelt lesz;

4) ha a terhes nő nem tudná méhmagzatját a szülésig viselni, vagy a szülés után képtelen lenne a gyermekkel szemben fennálló ellátási kötelezettségének eleget tenni, anélkül, hogy ezáltal ne veszélyeztetné a saját vagy oly egyénnek az ellátását, akit a törvény szerint köteles eltartani és aki ugyan annyira közel áll hozzá, mint a születendő gyermek.

Nagyon fontos a javaslatnak az a pontja, mely kimondja, ha nem lehet méhmagzatot nyilvános gyógyintézetben elhajtani, úgy elegendő a másik orvos beleegyezése.

Legnagyobb jelentősége azonban annak a szakasznak van, mely kimondja, hogy bizonyos esetekben a teljesen vagyontalanok jogosultak nyilvános gyógyintézetben méhmagzatukat teljesen ingyen, avagy költségek részbeni megtérítéséért elhajtani.

Ezen javaslat a modern büntetőjogi felfogásnak annyira haladó szellemű kifejezője, hogy szinte összeegyeztethetlen egy olyan reakciós büntetőjogi irányzattal, mely rendtörvények életbentartásához csökevényesen ragaszkodik, s ha mégis törvénybe lesz iktatva, úgy a magzatelhajtás problémája megoldottnak tekinthető.

(b. m.)

Hírek az amerikai főiskolákról.

A washingtoni munkaügyi hivatal magára vonta a közfigyelmet avval az intézkedésével, mely megtiltja a külföldi egyetemi hallgatóknak, hogy úgy az egyetemi tanulmányaik alatt, valamint a szünidőben munkát vállaljanak. A tilalom ellen vétőket letartóztatják és kiutasítják az Egyesült Államok területéről. Az intézkedés nagy felháborodást keltett a nagyközönség körében és Mr. Butler a Columbia egyetem elnöke nyílt levelet intézett a kormányhoz, melyben a tilalom szerzőit, korlátooltaknak, reakcionáriusoknak és amerika-elleneseknek aposztrofálja.

Az amerikai egyetemek legújabb határozata szerint nem nosztrifikálják a csehszlovák egyetemeken (úgy német, mint cseh) szerzett orvosi diplomákat.

Az első vasútvonal Magyarországon

1837-től 1846-ig épült, Pozsony, Nagyszombat és Szered között. A 61 és fél km. hosszú vonal építése nagyon lassan haladt előre, mert a pálya alépitményét, lokomotív üzemre számítva, nagy gonddal építették. Az első 14 km. hosszú szakasz (Pozsony-Pozsonyszentgyörgy) 1840 október hó 20-án lett átadva a forgalomnak. — Nagyszombatra 1846 június 3-án és Szegedre ugyanezen év november 1-én érkezett be az első vonat. A vonalon eleinte lófogatú vonat közlekedett s a forgalom elég gyöngye volt (naponta csak egy vonatpár). A lófogatú közlekedés 1872 október 10-én szűnt meg, amikor is a társulat, melynek tulajdonát képezte, 810.000 aranyért eladta az akkor alakult Vágvölgyi vasúttársaságnak. Az új társaság lokomotív üzemre építette át a vonalat s az új vágvölgyi vasútvonal elkészültével 1873 május 1-én indult el az első gőzmozdony Pozsonyból Trencsénbe.

Az amerikai magyarság statisztikája.

A legújabb statisztikai kimutatás szerint 590.768 magyar él Amerikában. Newyorkban 115.098, Clevelandban 39.545, Chicagóban 30.427, Detroitban 22.321, Philadelphiában 14 ezer 321, Betlehembben 8.400. Ez a statisztika nem foglalja magában az utódállamok magyarságát, s hogy mennyire helytelen, mi sem igazolja jobban, mint az a tény, hogy még 1920-ban 1,110.905 magyart mutatnak. A valóságban legalább egy és fél millióra tehető az amerikai magyarság száma.

A balti-tengeri kikötők forgalma

az 1931 évben következőképen alakult: a legnagyobb forgalma volt Stockholmnak, 4,5 millió tonna, második helyen Danzig áll 4,1 millió tonna forgalommal, a harmadik helyet Gdynie az új lengyel kikötő foglalja el 2,6 millió tonna forgalommal, ezután következnek Rostok (2 millió), Stettin (1,9 millió), Riga (0,88 millió) és Königsberg (0,64 millió). Figyelemreméltó, hogy a gdyniei kikötőt 1923-ban építették és rövid pár év alatt a balti tenger harmadik kikötőjévé fejlődött.

A főiskolai tanulmányok megnehezítése Japánban.

A japán népművelődési és művészeti miniszterium új tervezetet terjesztett a japán kabinet elé, mely szerint a japán főiskolai hallgatóknak a számát a felére kell lecsökkenteni, hogy a japán értelmiség körében egyre jobban elharapódzó munkanélküliséget és elproletarizálódást megakadályozza. Ezen javaslatot, melynek a helyességéhez nagyon sok megjegyzést lehetne fűzni, még ezen az évben iktatják törvénybe.

Az amerikai investment trösztök virágzása és bukása.

Az investment tröszt (beruházási társaság) a tőkeelhelyezésnek új formája. Célja a meglévő részvénytársaságok részvény többségét összevásárolni és az így megszerzett vállalatokból a lehető legnagyobb hasznot húzni. Az investment trösztök sokfajta értékpapírt (részvények, obligációk, kölcsönkötvények, állampapírok stb.) vásárolva össze, nagyobb biztonságot nyújthatnak részvényeseiknek, mint a többi részvénytársaság. Ezen előnyöknek köszönhetően ugrásszerű fejlődésüket. A konjunktúra éveiben a kibocsátások, tőkeemelések szinte lázas emelkedését észlelhetjük. Azonban az ismert 1929 őszi new-yorki tőzsdekrach halálos csapást mért az investment trösztökre is. Így 1930-ban a kibocsátások az előbbi év tizedére estek vissza, míg végül 1931-ben működésük úgyszólván teljesen megszűnt.

A helyzet alakulását legjobban a kibocsátott részvények összege jelzi. Kibocsátottak részvényeket:

1926 évben 71,10 millió dollár értékben,

1927 évben 174,91 millió dollár értékben,

1928 évben 789,67 millió dollár értékben,

1929 évben 2,223,73 millió dollár értékben,

1930 évben 232,74 millió dollár értékben,

1931 évben 4,58 millió dollár értékben. (0-ó.)

Átlagéletkor

az amerikai Egyesült Államokban:

1860-ban 41,

1919-ben 55,3,

1928-ban 58,2 év volt.

Ez az adat is ékes bizonyítéka annak a ténynek, hogy a higiénia fejlődése idővel mindig kedvezőbb és kedvezőbb életkörülményeket teremt.

Néhány adat a baromfi tenyésztésről.

A gabonaválság következtében a bbaromfitenyésztés az egész világon nagy lendületet vett. A fontosabb országok baromfitenyésztését összehasonlítva a következő adatokhoz jutunk:

Egy lakásra esik:

Csehszlovákiában	1.0 tyúk
Németországban	1.3 „
Lengyelországban	1.7 „
Egyesült Államokban	3.5 „
Magyarországon	4.5 „
Dániában	5.5 „

Egy hektár termőföldre esik:

Csehszlovákiában	1.0 tyúk
Lengyelországban	2.7 „
Egyesült Államokban	3.1 „
Németországban	4.0 „
Magyarországon	7.3 „
Dániában	7.4 „
Hollandiában	14.9 „

Ezen adatok is világosan mutatják a magyar baromfitenyésztés nagy fejlettségét.

Költségvetés és nemzeti jövedelem Csehszlovákiában.

A csehszlovák nemzeti jövedelmet 1927—29. években többször becsülték föl s e becslések mindig 80—90 milliárd között mozogtak. Ebben az időben költségvetésünk 10 milliárd volt, ami a nemzeti jövedelemnek kb. 11—12%-os megterhelését jelentette. A költségvetés azóta a következő években alig változott, mert ha a kiadások egy részét törölték is, végeredményben (hiteltülpések miatt) a tényleges kiadásokat sohasem sikerült 10 milliárd alá szorítani. Az 1932-es költségvetést még jobban túl fogják lépni, mint a tavalyit. A nemzeti jövedelem tavaly és főleg ezidén lényegesen csökkent. Ugy a bel, mint a külkereskedelem forgalma erősen visszaesett. A nagykereskedelmi árak át-

lagban 20%-al estek. A munkanélküliség hatalmasan megnőtt. Ugyhogy ma a nemzeti jövedelmet legföllebb milliárdra tehetjük. Ez azt jelenti, hogy az államkincstár szükséglete ma a nemzeti jövedelemnek már 15—17 százalékát emésztí föl. Ugy véljük, hogy a két számot öszhangba kell hozni, azaz az adómegterhelés felső határát a nemzeti jövedelem 10%-ában gondoljuk maximálni. Ha az adóprés 10%-on túl halad az adó alanyok és így közvetve az állam létérdekét veszélyeszteti. Természetes az az első pillanatra látszik, hogy az ilyen óriási (3—4 milliárd 30—40%-os) költségvetés csökkentést nem lehet másképen elérni, mint az államháztartás teljes átépítésével. Ehhez pedig magától értetődően nem hetek, évek munkája szükséges.

(O-6.)

A Nobel-díjas Galsworthy.

John Galsworthy a Pen club elnöke nyerte meg az idén az irodalmi Nobel-díjat. Bárhogy is igyekeznek egyesek érdemeit csorbítani a kitünő angol író jogosan lépett R. Kipling és G. B. Shaw örökébe. Galsworthy a polgárcsalád gyermeke, arisztokrata intézetekben nevelkedett—s—ezt a nemmes légkört tükrözi vissza az írásművészete, mely akár regény, akár dráma alakjában a legnemesebben kifejelett erkölcsi érzésről tesz tanúságot. Legkiválóbb munkája a magyarra is lefordított Torsyte Saga.

A német szépirodalom — külföldön.

A legtöbb német szépirodalmi művet Anglia fordítja le, évente 108-at ültetnek át. — Azután következik Csehszlovákia 97; az amerikai Egyesült Államok 95; Magyarország 84; Hollandia 76; Oroszország 63; Franciaország 60 és Itália 59 munkával.

A munkanélküliség világstatisztikája.

A berlini Institut für Konjunkturforschung adatai szerint 1932. év elején kb. 18 1/4 millió munkanélküli volt a világon.

Országoként a következő a helyzet: (Az első számsor a lakosság száma milliókban, a második a munkanélküliek száma ezrekben, a harmadik pedig a munkanélküliek száma az illető ország összlakosságának %-ában kifejezve.

Németország	64.75	4750	7.3
Anglia	45.75	2800	6.1
Palesztina	0.75	37	4.0
Dánzig	0.5	23	4.6
U. S. A.	183.25	8000	3.9
Ausztria	6.75	228	3.4
Új Zéland	1.5	50	3.3
Saar vidék	0.75	25	3.3
Olaszország	41.25	800	1.9
Ausztrália	6.75	120	1.9
Németalföld	7.75	128	1.6
Csehszlovákia	14.75	228	1.5
Dánia	3.5	37	1.1
Norvégia	2.75	29	1.1
Belgium	8.—	74	0.9
Svédország	6.—	52	0.9
Lengyelország	30.5	251	0.8
Irország	3.—	23	0.8
Japán	63	407	0.6
Svájc	4.—	20	0.6
Litvánia	1.75	7.5	0.5
Magyarország	8.5	30	0.4
Kanada	1.75	31	0.3
Esztország	3.5	12	0.3
Finnország	1.—	2	0.2
Franciaország	41.—	56	0.1
Románia	21.—	23	0.1
Jugoszlávia	13.—	7.8	0.6

Sajnos tavaly óta a munkanélküliség nem csökkent, sőt a helyzet romlásával még inkább növekedett. Ellenőrizhetetlen magánhíradások szerint 1932. okt. 1-én a munkanélküliek száma csaknem 30 millióra emelkedett.

(O-6.)

Diákotthonok állami támogatása Franciaországban.

(Párison kívül)

1929-ben vették fel először a francia kultuszminisztérium költségvetésébe a vidéki diákotthonok támogatásának és építésének a tételét. Az egyes egyetemi városokban a köv. összeget (frankban értendő) irányozta elő a költségvetés.

Egyetem:	1930—31	1931—32
Algeer	200.000	100.000
Besancon	130.000	115.000
Clermont	200.000	150.000
Bordeaux	—	400.000
Dijon	350.000	—
Lille	250.000	200.000
Lyon	280.000	450.000
Montpellier	145.000	235.000
Nancy	350.000	300.000
Rennes	125.000	150.000
Toulouse	600.000	350.000
Aix	—	150.000
Poitiers	—	100.000
	<u>2.600.00</u>	<u>2.700.000</u>

Ezenkívül úgy a múlt évi mint az ezidei költségvetés tételei között szerepel egy 600.000 frankos megszávozott kölcsön is melyet szükség esetén szétosztanak az egyetemek között.

2.700 milliárd Kč. — 82 milliárd dollár.

Ennyibe került a világháború finanszírozása, nemszámítva a megsemmisített értékeket. A fenti összegből 57 milliárd dollár esett az antantra és 25 milliárd a központi hatalmakra. A 82 milliárd Franciaország és Olaszország lakói összvagyonának felel meg és Anglia 1689-től 1913-ig, tehát 224 év alatt közkiadásai fedezésére mindössze 53 milliárd dollárt költött, tehát nemegészen annyit, mint amennyibe csak az antantnak a háború került. A kiadások 96.8%-át kölcsönökből fedezték a hadakozó felek, mely kölcsönök még ma is súlyosan nehezdednek az egész világ gazdasági életére.

Főiskolás mozgalom

A brünni magyar főiskolai hallgatók statisztikája.

Az egyetemi élet terén állandó szőnyegen forgó kérdés a hallgató-ságnak szakok szerinti fölosztódása. Nincsenek-e tulsokan a magyar ifjuság közül az egyes szakokon? Hányan fogják elvégezni az egyetemi tanulmányaikat?

Ezen a sokféle szempontból vitatható, s sok más körülménnyel kapcsolatos (pl. elhelyezkedési lehetőségek, munkanélküliség, stb.) értékes adatokat nyújt az alábbi táblázatunk.

A brünni magyar műegyetemi hallgatók száma és elosztódása szakok szerint.

Látjuk a gépészeti és elektromérnöki szak túlsúlyosságát. (A brünni magyar műegyetemi hallgatók 72%-a) Továbbá 35-nek van meg az első államvizsgálója, ami azt jelenti, hogy három év leforgása alatt (1932, 1933 és 1934 években) kb. 35 kész magyar mérnök fogja elhagyni a brünni cseh és német technikát.

Brünni magyar egyetemi hallgatók személyi adatai.

A korszerinti tagozódás nagy eltolódást mutat az idősebbek javára (25 évtől fölfelé 32.4%). Hogy ezek még mindig elég nagy számban vannak, annak főképp az az oka, hogy igen sok azon főiskolás, ki már praxisban vagy állásban (katonaság) volt, állásukat a nehéz gazdasági viszonyok miatt elvesztették és így újból folytatják megkezdett egyetemi tanulmányaikat.

A szülők foglalkozásának kimutatásából kitűnik, hogy az egyes foglalkozási csoportok közül igen nagy a száma a tisztviselők gyermekeinek. (53.3%). Figyelemreméltó jelenség továbbá, hogy a magyar egyetemi és főiskolai hallgatók szüleinek 14.2%-a az államfordulat következtében elvesztette állását és végül 13.2% apátlan árva.

A brünni magyar egyetemi hallgatók nyelvtudásának adataiból kitűnik, hogy 54.3% beszéli a szlovák, illetve a cseh és a német nyelvet, azonban 26.7% csak németül tud anyanyelvén kívül. Világnyelveket (angol, francia) a magyar főiskolásoknak 11.4%-a beszéli.

A brünni magyar főiskolásokra vonatkozó adatgyűjtést a brünni magyar műegyetemi ifjuság egyesülete, a Corvinia statisztikai bizottsága állította össze, a Corvinia által kibocsájtott ívek alapján.

Ez év januárjában ismét szándékozunk statisztikai íveket kibocsájtani, hogy ezek alapján folytathassuk ezirányu munkánkat. (Corvinia.)

Támogassátok pártfogóinkat vásároljatok lapunk hirdetőinél!

A prágai Mak kultúr- szemináriumának irodalmi tervei.

A szakszemináriumok leépítése, illetve azoknak egy magasabb, átfogóbb egységbe való szerves beolvasztása mindenesetre átalakító hatással lesz irodalmi munkásságunkra is. Ebben az átszervezésben — valamint abban a körülményben, hogy a kultúrbizottság éppen engem bízott meg, akit inkább csak lelkes érdeklődésem és merőben érzelmi mozzanatok, mint csekély irodalmi műveltségem sorolnak irodalmi gárdánkba — szerintem a szakszerűség és egyoldalú szaktudás eddig bálványozott fogalmának korszerű átértékelésére került ezuttal sor. A kultúrszeminárium nem a szellemet, a tudást akarja elsősorban művelni, hanem a szlovenszkoí magyar ifjúság *újarcú lelkét akarja formálni*. A tudományosság legfeljebb eszköze, a cél azonban a lélek elmélyítése és gyarapítása, a gondolkodásmód, egészséges, reális, józan irányítása, az új ember megteremtése. Már neve is erre a feladatára vall. Spengler vészjósló műve óta éles különbséget teszünk kultúra és civilizáció között és tudjuk, hogy a civilizáció, amely a kapitalizmus segítségével napjainkban elérte csúcspontját és a legkülönfélébb tudományágakban, de főleg a technikában nagyszerű teljesítményeket produkált, az emberiség fejlődésvonalát végül is törésponthoz juttatta, ahonnan csak a civilizáció mögött elmaradt kultúrperiódus újrafölvetődése viheti tovább. Ezt pedig a lelki mozzanatok kifejlődése és megvalósulása, a lelkiélettel való intenzív foglalkozás, a művészet mint pszichológia, politika, szociológia és vallás jellemzik. Ennek a kultúrperiódusnak az elkövetkezésén kell, hogy dolgozzék kultúrszemináriumunk is, új emberi értékek adásával, hogy stagnáló korunk ismét teremtő lendületet, mélységet, irányt és jövőt nyerjen és az új egyéni embertípust, új társadalmi rendet, új etikát, új életstílust, új erkölcsi emberértékelést és új közösségérzést teremtsen. Am végsőfokon mégis minden csak az emberen múlik, aki az új valóságot lesz hivatva alakítani. Ezért nevezzük azt a szellemet, melyben irodalmi munkásságunkat akarjuk folytatni humanocentrikusnak. Kultúrszemináriumunknak irodalmi vonatkozásban tehát nem célja, hogy az irodalmi műveltséget mint egyoldalú szaktudást gyarapítsa. Éppen ebben kell, hogy különbözzék a középiskolai önképzőkörösködéstől. Mi együtt mondjuk Einsteinnel: »Nem hiszek a tudomány békítő erejé-

A prágai Magyar Akadémikusok Köre évkönyve

272 oldal.

Szerkesztette: ORBÁN LÁSZLÓ.

272 oldal.

A főiskolás egyesületek tagjai számára csak 15.- kor.

ben. A tudomány vívmányai nem képesek pótolni a jóakaratot és az elégtelen felebaráti szeretetet. « Az irodalmi szemináriumnak egyetlen célja és hivatása tehát csak az lehet, hogy teljes mértékben elvetné a l'art pour l'artos mesterkedést, ezt a művészeti onániát és szentesítve az irodalom humacentrikus célzatosságát, a l'art pour l'humanité, ennek közvetítőjévé és megtermékenyítőjévé szegődjék és mintegy hang- és mérték csak kritikai forummá szélesedjék ki. Kritikánkkal nem szándékunk talán írónk alkotását irányszabályozni, hanem az olvasóközönség bíráló ízlését és szellemét befolyásolni és elsősorban fogékonytá tenni embertársainkat a tudományos önkritika felviselésére és evvel összefüggésben a változtatás és megváltozás szent akaratára, egész gondolkodásmódunk, életstílusunk és lelkiségünk alapos revíziójára, szintetikus korkritikára és egy jobb magyar és egyetemes emberi jövő utáni vágyra és reményre. Meg kell szüntetnünk azt a szakadékot, mely napjaink nagy írónak világszemlélete és a világ között tátong. Mert mennyi kiváló szellem hirdeti ma is műveiben az új etikát, az emberiség pedig változatlan makacssággal kitart igazságtalan társadalmi rendszere, a háború, munkanélküliség, liberális és individuális egocentrizmus és hipokrizis mellett, röviden olyan életet él, mely ellenkezik minden irodalommal és minden vallással. Mi lehet ennek az oka? Kétségkívül az, hogy p. o. a Forr a bort nem olvassák tanáraink, a Nápolyi testvéreket apáink, az Isten igájában-t az egyház papjai, az Elsodort falút a szemforgató maszkturbálók és hipokrita erkölcsöszökök serege, vagy mintegy önvédelemből nem akarják megérteni és önmagukra vonatkoztatni. Irodalmi megbeszéléseinknél tehát a súlypontot a korkritikára, társadalmi fonákságaink támadására és korrigálására és a jellem lelki új beállítottság előkészítésére fogjuk helyezni. Különösen a szociális irodalom társadalomalakító és a pszichológiai irodalom jellemváltoztató etndenciájára leszünk figyelemmel.

Lássuk már most elgondolásaink praktikus megoldhatóságát! — Hogyan élhetnénk egy aktuális, folytatólagos, az egyetemes világirodalom, a nemzeti és regionális irodalom életébe szervesen kapcsolódó irodalmi életet? A minden héten egyszer megtartandó kultúrseminárium összejövetel két részből álljon. Az első részt mindig az irodalomnak szenteljük. Minden egyes alkalommal adjon valamelyikünk egy rövid beszámolót a jelentősebb irodalmi aktualításokról, a legcélszerűbben talán mindig valamely folyóiratot vagy művet véve alapul, fűzze hozzá egyéni véleményeit és adjon így tárgyat a meginduló vitának, amelynek leszűrődését aztán mint egy hangadó kritikai forumnak állásfoglalását lehetőleg nyomtatásban is (a Jövő) nyilvánosságra hoznók. A fősúlyt tehát a vitára helyezzük. Jó volna, ha a legkülönbébb irányzatú és nyelvű folyóiratok és művek szolgálnának így munkánk alapjál — a

magyarokon kívül esetleg német, francia, szlovák, stb. — Hisz mindannyiunk számára más és más szerezhető be és érthető meg nyelvileg.

Szlovenszkői magyar ifjúság, tedd lelkedet fogékonnyá az irodalom lélekátalakító, jellemnemesítő és nevelő hatására, mert ez menthet meg egyedül materiális világunk mocskos veszedelmei ellen és tesz téged az új kor új emberének csirájává, akinek elkövetkezésére epedve vár kibbbségi sorsunk és a változott világfejlődés.

Toperczer László.

Hirdessétek promociótokat a Jövőben!

5 sorig 20 korona, minden további sor 3 K

Hogyan fejlődik az üzlet?

Minden üzlet és vállalkozás úgy fejlődik, hogy elsősorban megtartja régi üzletfeleit, másodsorban új klienseket szerez. A régi vevők megtartása a nekik tett szolgálatoktól függ: azaz szolid áru — szolid árban. Ezzel szemben új üzletfeleket a reklám szerzi meg, nem is szólva arról, hogy kiadósan segít a régi vevőket is megtartani, állandóan ismételve a céget, amely jól kiszolgálta őket. A reklám valóban a vállalat fejlődésének egyik leghatékonyabb elősegítője,

A „Jövő“-be hirdetésekért felvesz

Merényi Imre adminisztrátor, **Kassa, Fő u. 27**

A fiatal magyar szocialista intelligencia könyve

A sarló jegyében

a Sarló 1931-iki kongresszusának vita anyaga. — Szerkesztette **BALOGH EDGÁR**

A TARTALOMBÓL: A csehszlovákiai magyarság helyzete. Az intelligencia szervezése. A csehszlovákiai magyarság népi, polgári és harcos proletárkulturája. A keleteurópai kérdés. Diákság és ifjúmunkásság.

4 MŰMELLÉKLET!

200 OLDAL!

FOTOMONTAZS-CIMLAP!

Ára 20 korona, diákoknak 10 korona.

Megrendelhető: „Sarló Pozsony, Lőrincapu 24“ címen.

||| HIREK |||

A köv. számunk január elején jelenik meg. Lapunk korrektori munkáját Kubinyi József végzi.

Magyarországi főmunkatársunk és megbízottunk Sziklay László; címe Budapest, Nagyboldogasszony út 11. Eötvös kollégium) magyarországi olvasóinknak bármilyen lapunkkal kapcsolatos ügyben felvilágosítással szolgál.

Kosztolányi Dezső Kassán.

A Kassai és Környékbeli Magyar Főiskolai Hallgatók Egyesülete kútúr-esttel egybekötött reprezentációs táncestélye január 5-ikén lesz a Schalkház nagytermében. A kultúrest fénypontja Kosztolányi Dezső író és Harmos Ilona színművésznő.

Megnyílt a magyar diákok napközi otthona Brünmben.

November elején nyílt meg — egyelőre ideiglenes berendezéssel — a brünni M. A. K. és Corvinia közös otthona U. Solnice 5., III. emeletén. — A három helyiség közül egy-egy a M. A. K. és a Corvinia tanuló szobája, a harmadik közös társalgó. Az otthonban élénk kulturális munka indult meg, amely hozzájárul a diákság bajtársi együttműködésnek fejlesztéséhez.

A kassai főiskolai hallgatók közgyűlése.

A Kassai és Környékbeli Magyar Főiskolai Hallgatók Egyesülete f. hó 22-én csütörtökön este 1/2 9 órai kezdettel közgyűlést rendez az Andrássy kávéház különtermében.

A tárgysorozaton 2 előadás, a »Jövő« folyóirat ügye és a január 5-iki Kultúr-est előkészítése szerepel.

Szemináriumi reform a prágai MAK-ban.

A PRÁGAI M. A. K. f. évi október 28-ikán Baráth László elnökségével az egyesület új helyiségeiben való közgyűlésén elhatározta, hogy a kulturmunkája egységesítése szempontjából megszünteti az eddigi szakszemináriumokat és egységes kulturszemináriumot létesít, melyben a felvetődő problémákat egységesen közvetlen tárgyalja le. Az egyes szakreferensek u. m. Baráth László (jogi) Berzeviczy Béla (orvosi) Irman Klára dr. (női), Nagy Barna (képzőművészeti), Thaisz László (mérnöki) Toperczer László (irodalmi) egyhangúlag Zapf László kulturreferens fent említett indítványa mellett foglaltak állást. Ennek következtében a kulturszeminárium keretein belül élénk munka indult meg. November 4-ikén Toperczer László tartott magasröptű előadást a »Generációs elméletéről.« November 14-ikén Böszörményi Sándor »A morfinizmusról« beszélt, mely témát orvosi szempontból Berzeviczy Béla világitotta meg. November 18-án Zapf László tartott előadást a »Kisebbségi magyar kulturpolitikáról.« Még november folyamán hangzott el Abkarovics József előadása a »Pedagógiáról« és Medgyesi Zoltáné »A testnevelés fontosságáról a kisebbségi magyarság szempontjából.«

Turáni est a Corviniában.

November 16-án vendégül látta a Corvinia a Brünmben tanuló eszt diákok »W. E. Wainla« nemzeti egyesületét. A Corvinia részéről az estén »A magyarság helyzete a világháború kitörésétől napjainkig« című előadás hangzott el. Az est további részét kedélyes beszélgetés és énekszámok töltötték ki, amelyek folyamán ismét megerősödött a két egyesület között fennálló baráti viszony.

Kritikai szemle

Balázs Béla: Intelektüel—aggályoskodás.

Pozsony 1932, A Sarló kiadása.

Azoknak és azokról szól ez a könyv, akiknek szellemi beidegzettségük és reális létviszonyaik közt hasadás állott be. A hasadás elsősorban a társadalmi felépítmény síkjának pontosan azon a helyén történt, ahol összezsapott a filozófia az átalakulásra vágyó emberrel. A hasadás eleinte kicsi volt, szinte észrevehetetlen, de annál inkább növekedett, minél inkább nőtte ki magát szinte gigantikus méretűvé a polgári társadalom teljesen hibás termelési rendszere egyrészt, s minél nyilvánvalóbbakká váltak e rendszer ellentmondásai a filozófia tükrében másrészt. Az intellektus most a hasadék két partján áll: az egyik oldalon a polgári szent tradíciók szírién hangjai csábítanak, — mert hiszen tagadhatatlan, hogy a kultúra továbbfejlődésében a polgári világfelfogásnak is része van — a másikon megjelentek már az új társadalom nagyvonalú konturjai, amelyek gazdaságilag bizonyára többet ígérnek. A valóság kényszerítő erő, a gyomor törvénye a mai fokon álló filozófia pedig egy előítéleteken tovább vegetáló társadalom hitvallása. Az intellektus érzi, hogy világnézeti válaszüthöz érkezett és habozik. Az intellektus félti a filozófiát a kenyértől, nem tudja elgondolni a szintézis következményeit, amikor a kenyérből és a filozófiából kenyérfilozófia válik. Szinte példátlan a történelemben, hogy a kenyér és a filozófia ennyire kölcsönösen egészítik ki egymást. Hol van a baj oka tehát? A társadalmi rend fejlődésében, vagy talán a kenyérben? Bizonyára nem. Inkább a filozófiában.

Mert végzetes baj az, amidőn a gazdasági és a szellemi fejlődés már nem egy vonalban haladnak. A társadalom útja pedig a mechanizmushoz vezet abban a pillanatban, midőn a szellem elzárkózik és önmagában keresi az élet megoldását. A szellem önmagában csak fikció akár az energia anyag nélkül, s el kell pusztulnia, ha képtelen megérteni azt a törvényszerűséget, mely a gondolkodás rendszerét, mint a valóság kiegészítőjét fogja fel. Hiába akkor elmélet és hiába a hit, ha az a realitásokkal nem egyezik és ellentmond önmagának. A proletár-osztály, amelyet éppen azok a kényszerítő erők szültek meg, amik ma a polgári filozófia csődbejutását eredményezték, mentes a filozófiában fetist-látó gátlásoktól és szabadabb értelmezést adhat a fejlődés céljának; mint az individualizmusban tengődő, mindezeideig társadalmilag meg nem határozott, számkivetett intellektuális réteg. Az intellektüelnek az osztályharctól való húzódozását tragikusnak mondható kételtúsége magyarázza meg, minthogy ő maga az, aki a polgári osztálykultúrának létrehozója volt, amiből ő maga is táplálkozik, de ugyanakkor ő az, akit a polgári társadalom a maga érdekeinek szolgáltató ki és a proletársághoz közelebb löki gazdasági körülményei által, mint azt megérdemelne.

Mik tehát az aggályok, melyek oly féltetni valóvá teszik a szellemi életet? Hogy ezt a kérdést kellően kezelhessük, tudnunk kell, hogy mi

a szellemi élet és mi a szellemi élet sorsa egy olyan társadalomban, mely önzésre, kizsákmányolásra van alapozva. Mi a jutalom ott, ahol mindig másért és másnak folyik a munka s sohasem magának a dolgozónak, mi a jutalom ott, ahol mintdenki a vevésre és nem a kapásra van predesztinálva. Mit ér a szellemi fölény ott, ahol csak addig bír értékkel, míg az anyagi fölényt kiszolgálja. Mi egymagában a szellem akkor, amidőn a gazdasági törvények akkor csapják agyon, a szuronyok akkor nyársalják fel, a cenzurák és kiválogatások akkor bénítják meg, amikor csak akarják. Mi az a szellemi egyéniség, melyet a megvetés, az indolencia és az egyedülmáradás tett egyéniséggé és egyedülvalóvá. Segített-e a kapitalizmus abban, hogy a kultúra kincsei közkinccsé váljanak, ha nem préselhetted ki abból a maga profitját? S vajjon baj volna-e, ha a szocializmus uniformizálná a kultúra embe-
reit akkor, midőn most ruhátlan rabszolgaként járnak.

A filozófiai műveltség sohasem más, mint széles tömegek létfelfogásának tudományos megállapítása és annak formába való öntése, szégyen volna-e — ha ez ugyan uniformizálódás — az összesség igazságaival a mezitelenség, a kiüldözöttség és a részrehajlás igazságait felcserélni?

Erre tökéletesen megfelel Balázs Béla ebben az értekezésében. De nemcsak megfelel, hanem egy folyamatot indít meg, amely etikai erejével, útmutatásával a jóra törekvőket irányítja most már reális cél felé. Mert, mint Münzer Tamás mondotta annakidején Luthernek, úgy kiáltanak a fejlődésben résztvenni vágyó intellektüelnek most a tények: »Aki a jóra törekszik, annak tudnia kell annak feltételeit is, mert ha nem tudja, csak képmutató.«

Simon Zoltán.

1933. január 5-én
csütörtökön

este 9 órakor
a Schalkházban

bállal egybekötött kultúrest

Kosztolányi Dezső és Harmos Ilona felléptével.

Rendezői a Kassai és Környékbeli Magyar Főiskolai
Hallgatók Egyesülete.

Helyárok: Családjegy (3 személyre) 60.— Kč, I. hely 25.— Kč.
II. hely 20.— Kč. III. hely 15 Kč. Karzatjegy és állóhely 10.— Kč.
Tagjegy 6.— Kč.

Az estély jövedelme a „Jövő“ sajtóalapja
javára szolgál.

Fórum

A szlovenszkói magyar művészek megszervezése.

Kaptuk a következő levelet:

Igen tisztelt szerkesztő úr!

A »Jövő« 1—2 számában, »Beszélgetés Halász-Hradil Elemérrel« címmel megjelent cikkben, Halász-Hradil Elemér kijelentéseket tett a szlovenszkói művészek megszervezéséről, a S. U. M. kiállításával il. Boruth Andor képeinek visszautasításával kapcsolatban és a Magyar Akadémia működésével vonatkozólag, mely kijelentések úgy vannak beállítva, mintha Halász-Hradil a szlovenszkói magyar művészek megbízásából lenne feljogosítva ilyenirányú nyilatkozattételre. Halász-Hradil megállapításait alkalmasnak vélem a nyilvánosság megtévesztésére és a valóságnak meg nem felelő tájékoztatására, ezért kérem alábbi közérdekű válasznak b. lapjában helyt adni.

Nem felel meg a valóságnak, hogy a szlovenszkói magyar képzőművészek megszervezése Pozsony diktatorikus hajlamain múlik, ellenben való az, hogy különösen Halász-Hradil a szervezést tőle telhetőleg hátráltatta és minden országos szervezés kerékkötője törekedett lenni. A szándék nyilvánvaló hiszen cikkében il. nyilatkozatában hangsúlyozza, hogy »a mi életkörülményeink egészen mások«.

Halász-Hradil továbbá kirohanást intéz a S. U. M. ellen, amikor kijelenti, hogy a mai állapotok »arra valók, hogy elsikkasszák az egész magyar művészi életet« és ugyanakkor közhirre teszi Boruth Andor 5 képeinek visszautasítását a S. U. M. zsürije által. (Nem hiszem, hogy ezzel nagy szolgálatot tett volna Boruthnak.) Boruth Andor beküldött képei, nem képviselték azt a művészetet, melyet az ő művészetének ismert a zsüri a művészek és a közönség. Boruthnak nem kellett volna lebecsülni a S. U. M. kiállításának értékét és jelentőségét azzal, hogy gyengébb kvalitású anyagot küldött, mint bármely más országos jelentőségű kiállításra. De, ha még nem is állana fenn ez az eset, akkor sem szabadna pálcát törni a S. U. M. zsürije felett, ahogy nem ítéljük el azt a közönséget sem, mely nagy írók vagy nagy előadóművészek indiszponáltságát nem hajlandó a művész való és őt képviselő értékének elismerni. A közönség ha kedvencében itt-ott csalódnai kénytelen, spontán nyilvánítja véleményét de nem von le mélyreható konzekvenciákat kulturális értékekre nézve és nem vádol senkit az egyéni kereszttől, azok elsikkasztásával. Halász-Hradil ezen kijelentésével szemben a leghatározotabban tiltakozom a Magyar Akadémia művészeti osztálya valamint a S. U. M. művészi nevében.

Halász-Hradil jónak látta, a Magyar Akadémiával is foglalkozni és tüntetőleg várakozó álláspontját leszögezni. Halász-Hradil úgy látszik meglepetkezett arról, hogy maga is az Akadémia rendes alapító tagja, résztvevő annak alakuló közgyűlésén, különben nem állana a szkeptikusok várakozó álláspontján, hogy alkalomadtán madártávlatból sziporkáztassa kritikai észrevételeit. Így nyer jogosultságot a sajtó támadása az Akadémiával szemben, mert hiszen az Akadémia rendes és alapító tagjai is várakozó álláspontra tudnak helyezkedni és azt nyíltan hirdetik is ahelyett, hogy minden energiájukkal, munkájuk minden értékével egy nemes intézmény kiépítéséhez hozzájárulnának és segítenék a magyar kulturát öt megillető felvirágoztatásában.

Sajnálom, hogy ezen tényeket a nagy nyilvánosság elé vagyok kényszerítve bocsátani, de kötelességemnek tartom a közvéleményt objektív módon informálni és szükség esetén álláspontomat írásbeli dokumentumok alapján is megerősíteni.

Kiváló tisztelettel:

Jánoska Tivadar.

Az Académia műv. sz. o. és a S. U. M. elnöke.

Mégegyszer a Los Angelosi Olimpiász.

»Magyarok a Los Angelosi Olimpiáson« című cikk jelent meg »A Jövő« első számában, mely alkalmas arra, hogy félrevezesse a jóhiszemű — a szó legszorosabb értelmében vett — sportbarátokat s éppen ezért nem tartom fölöslegesnek rámutatni, azon véleménykülömbökre, mely köztem s az említett cikk írója közt fennáll, hogy így konzekvenciákat levonni szándékozók mindkét beállításban lássák a helyzetet.

A szokásos, de nem indokolt frázisokkal kezdi el »A kis Magyarorszag, a sport árán mutatta meg életerejét és azt, hogy nem lehet egy ilyen népet, amely östehetségeknak megszámlálhatatlan mennyiségével rendelkezik, háttérbe szorítani«.

Miután így előkészítette a talajt, rátér a legfontosabbak méltatására. »Azonban a legnagyobb dicsőség közepette lehet észrevenni a legnagyobb hibákat is«. »Ez pedig a tömegsport hiánya.«

Lássuk most mire is kell ez a tömegsport. »Ha a tapasztalt dolgok megvitatására összeül egy bizottság, akkor annak a célja és elgondolása elsősorban kell, hogy a tömegsport fejlesztésére irányuljon — mert természetes, hogy minél nagyobb tömeg áll az aktív sportolás szolgálatában, annál nagyobb számban bukkanak fel olyan egyéni versenyzők, akik világviszonylatban is megállják helyüket«. »Mert sajnos amíg tömegsport nincs (s ezt különösen a menedzserek siratják) csak egyes kivételes tehetség bukkanhat felszínre, a puhányabbja pedig rejtve marad a védtelenség homályában.«

Mi lesz szegény vállalkozókkal, mi lesz a sportlapokkal, ha kifogy ezeknek a kivételes tehetségek, sztárok csapata s mi lesz velünk szegény sportrajongókkal, kik remegve vártuk a sportlapot, hogy vajjon ki lesz a kapus az olaszok ellen s meg lesz e a továbbjutáshoz szükséges négy nulla, hogy evvel is bebizonyítsuk, — hogy »a világ legsportratermettebb nemzete vagyunk«.

Szóval erre kell a tömegsport, ezért kell a tömegek előtt megismertetni »a sport mindent átfogó hatalmát«. Nem a nagy tömegek testi fejlődésének, egészségének megőrzésére? Nem a nagy tömegek, különösen pedig a munkás, a dolgozó tömegek ugyanis mostoha viszonyok közt nevelt gyermekeinek testi gyengeségük leküzdésére?

De erre is van válasza a cikkírónak. »Az egyetemes sportnak a szorosán vett értelemben nem csak az a célja, hogy világviszonylatban nagyságot neveljen és ezzel szerezzen fajtájának dicsőséget, hanem hogy tömegeket nyerjen meg céljának«.

Mi az, hogy nem csak az a célja, micsoda hetykeség. Csak és csak is éppen annak kell lenni a céljának.

Igaz, a mai sportegyleteket, amelyek igyekeznek minél nagyobb tömegeket »megszerezni« s megismertetni a sport igaz eszméjével, csak az vezeti, hogy kibányásszák a legnagyobb tehetségeket, akiknek tehetségéből azután ők kisajtolnak amennyit csak lehet.

Szóval a nagy tömegek előtt, nem elég csak megismertetni — mint ahogy a cikkíró gondolja — a sportot, hanem igenis neki alkalmat adni rá. Megadni neki a lehetőségeket erre, mely az előbb említett feleslegesen áll vagy bukik. Tehát küzdeni kell az ellen, hogy 10—12 órai munkanapok legyenek. Küzdeni kell az éhbérek ellen. Küzdeni kell az ellen, hogy csak a felső tízezer s a középosztályok egy részének legyen a testedzés kisajátított birodalma. Küzdeni az ellen, hogy a sportegyletekben csak azok sportolhassanak, akik tehetségükkel dicsőségére, jobban mondva hasznára lehetnek az egyesületnek. Ha pedig ez nem megvalósítható a mai sportegyletek keretén belül, új munkássportegyletek és szövetségek létesítendők. Sokan azt fogják mondani, hogy az előbbieknél semmi közük a sporthoz. Mert a sport nincs vonatkozással — de ha lennie is ki kellene onnan azt irtani — a politikához. Kérdem ezeket, vajjon voltak-e már olyan körülmények között, hogy reggeltől estig dolgoztak, műhelyben, gyárban, irodában s nem szereztek még így sem anynyit, hogy abból valamit is költhettek volna sportfelszerelésre, sportolásra. Nos ha igen, akkor magától adódik a felelet. Aki a — nagy tömegeknek alkalmat akar nyújtani a sportolásra, annak először is alkalmat kell nyújtania arra, hogy megteremtse részükre azt a bizonyos idő és pénzfelesleget.

Azt talán nem is kell bizonyítanom, hogy ma a sportnak a sovinizmus szításában nagy szerepet juttatnak, akiknek ez érdekükben áll.

Elég, ha utalok azokra a botrányokra, melyek az utóbbi időben a sportpályák légkörét annyira beszennyezték s akkor nevetségesnek tünik fel az az utópia, hogy a sportot tisztítsuk meg minden politikától, de egyszersmind indokolttá lesz a fentemlített cikkíró sovinizmussal fűtött frázis-röppentyűzése s gondolkodóba ejt, hogy talán nem lehet a tömegsportot azzal életre hívni, ha könny, nem is sós hanem édes könny fog minden magyar győzelemkor a szemünkbe szökni. *Sacher István.*

Szerkesztői üzenetek.

Corvinia, Brünn: Szükségünk van a szlovenszkoói magyar mérnök generáció helyzetét feltáró tanulmányra. Küldjétek.

M. A. K. K., Brünn. A fenti üzenet nektek is szól.

Többeknek. Nem absztrakt tudományos dolgokat tárgyaló cikkekre vagy szépirodalmi munkákra van szükségünk, hanem elsősorban a kisebbségi magyar diákságot közvetlenül érintő problémák kifejtésére.

S. J., Prága. Az említett kérdésből azon egyszerű okból nem csinálhatunk ankétot, mert ezt már meg-

tette jóval előttünk a Budapesti megjelenő az Ujság c. napilap. A tanulmányok terjedelmét nem kötjük meg.

S. L., Losonc. Beigért cikkeidet várjuk.

F. J. Strašnice. A kért két egyén már régen meghalt!

H. L., Prága. A napszúrás elleni védekezés alkalmas téma kozmetikai, de nem főiskolai lapban.

Dr. D.-Z. N., Pozsony. Időközben megkaptam a szlovenszkoói magyar líráról szóló tanulmányodat is. Engedelmeddel lehozzuk a köv. számunkban.

Sz. L., Budapest. Levél közbejött akadályok miatt nem mehet. Irj.

Sarló, Prága. Az évkönyveteket késsön kaptuk meg, ezért csak a következő számban jön a bírálat.

M. A. K. K., Pozsony. Egyesületi híreiteket 15-ikéig adjátok be.

B. K., Prága. Az ankéthoz való hozzászólásodat alakítsd át, ily formában közölhető lesz.

Dr. P. K., Debreczen. Lapját köszönettel vettük és annak értelmében intézkedtünk.

Korunk, Kolozsvár. U. a. A cserepéldányt még nem kaptuk kézhez.

Dr. M. L., Budapest. Levél megy. Egyetemi Könyvtár, Debreczen. — Lapjuk értelmében jártunk el.

Egye'em, Budapest. Cserepéldányt köszönjük. Mi is indítjuk.

Magyar Egye'em Híradó, Budapest. Cserepéldányt kérünk.

Magyar Minerva, Pozsony. Cserepéldányt köszönjük.

Magyar Írás, Kassa. Cserepéldányt még mindig nem kaptunk.

MEG LESZ ELÉGEDVE

ha épület- és butor-
vasalási, lakás- és
konyhaberendezési,
villanyíólszerelési,
korcsolya, sítalp,
ródli, kályha és vas-
butor szükségletét

**FLEISCHER
és SCHIRGER**

2. számú fiókjában fedezi

K
O
S
I
C
S
E

K
A
S
S
A

F
Ő
U
C
C
A

38

Ne menjen Budapestre cipőt rendelni, mert I. osztályú varott munkát készít

Németh Andor,

aki Pesten a belvárosban 6 éven keresztül dolgozott
Kassa, Rákóczi körút 20.

**Linoleum
Szőnyeg
Függöny**

**Dörner Géza,
Kosice, Fő ucca 55.**

Aki elegánsan és olcsón akar ruházkodni, az keresse fel

Wachs

szabóságát

Košice, Šaš utca 10. sz.

Feld Izidor

angol női szabóság

Košice, Szerecsen ucca 19. sz.

Automobilia

Buchner S. & Ing. Neményi B.

Košice
Szepsi körút

20

Telefon 2178

Külön boxok. Auto-Service Station. — Olaj, benzín, benzol állomás.

Mindenemű javításokat olcsón és pontosan készít.

Egy elismerten legjobb forrás!

Treme- és műselyem, flór- és gyapjúharisnyák, nadrágok, kombinék, továbbá a legelegánsabb férfi sport- és egyéb ingek, nadrágok, nyakkendők, pulloverek, mellények, gyermek harisnyák, nadrágok és szvetterek legjobb minőségben a legolcsóbban kaphatók

Reichard József
cégnél, **Košice, Srobár u. 16**

Szaffkó és Klein

szőrmeáruház

Košice
Fő utca 49
Kovács u. 6

Az 1922-iki mezőgazd- és ipari kiállításon aranyéremmel kitünt.

Vállaljuk: Szőrmebundák készítését és átalakítását a legujabb és legprecízebb kivitelben!

Figyelem! Kertészet!

A legolcsóbb beszerzési forrás!

Alkalmi és menyasszonyi csokrok, koszorúk a legszebb kivitelben házhoz szállítva, Kiültetésre virág- és zöldségplánták. Cserépben előnevelt kiültetésre peralgónium, teljes és szimpla petónia, salvia, fucsia, verbéna, begónia, crisanthemum, fehér és sárga nyári, kanna stb. szőnyegnövények. Szoba növények: Palma, szobafenyő, aspitistra, asparágus, ficus, diszlevelű begónia, kaktus, hortensia, primulo, cyclámen, azália, jácint, tulipán, cinerária. Kiültetek ablak és erkély ládákat, sírokat. Parkirozok és pázsitok diszkertben. Gruppokat kiültetek. — Diszkertek és sírok kiültetéséhez: Rózsafák és gyökérmemes bokorrózsák bármely színben és fajban kapható. Futórózsák egyes színben, magas és bokor. Szállítok nagyban és kicsiben. Őszi kiültetés már tavaszra jácinttal és tulipánnal. Tavaszki kiültetéshez gladiolus gumók diszkertben saját termésű, kapható nagyban és kicsiben. Minszentekre koszorurendeléseket veszek fel. Chrisanthem nagy választékban

JÁSZAY GÁBOR, kereskedő
műkertész, **KASSA, Szlovák u. 6**

SPORTÁRUHÁZ

QUIRSFELD JÁNOS

KOŠICE,
Fő u. 49

Fegyver-,
Lőszer-,
vadászati
és halászati
cikkek raktára.

Nyulászi Béla

Írószér — Papír — Ujság
Könyv - Játékkártya - Bel- és
külföldi levélbélyeg eladása.
Hírlapelőfizetések felvétele.

Košice-Kassa, Fő-u. 12. sz.

*Bélyegzők,
pecsétnyomók,
zománc - festett
és réztáblák, név-
jegyek, divatos
ezüstmonogramok,
sportérmek, jel-
vények, minden-
nemű vésések mű-
vészes kivitelben
a legolcsóbban*

Belányi László

vésnök és bélyegző készítőnél

Kassa, Ruman ucca 2.

E. EIZIKOVICS

CUKRÁSZ
KOŠICE

Harang u. 8

Legjobb sütemények,
teasütemények, fagyalt
és gyermekpiskóták ál-
landóan raktáron, illetve
megrendelésre kaphatók

HOTEL RESTAURANT

SCHMIEDL

Košice, Fő utca 80

Buffet!

ALAPITVA 1867

Buliczka Ede

Košice, Sándor u. 14

Telefon 2036

Könyvkötészeti
műintézet.
Üzleti könyvgyár

SPIRA nyakkendőgyárban

Košice,
Malom u. 8

Diákok külön 10%-os kedvezményben részesülnek.

A leggazdaságosabb üzemű személy- és teher-kiskocsi a fegyvergyári

„Zbrojovka“-autó

Vezérképviselet:

Autóservice **SPIRA** Košice
Florián u. 6. — Telefon 2062

Nagy alkatrész-raktár külföldi kocsikhoz és **egyedüli BOSCH** autóelektro és autójavító műhely.

„MOČI“

Kelmefestő, vegytisztító és gőzmosó üzem
Košice, Bethlen körút 5. sz.

Gyűjtőhelyek:

Košice:	Prešov,
Legionárus tér 2.	Michalovce,
Dohány u.	Sečovce, Vranov

Merényi L., Kassa, Fő utca 27

Fűszer - Csemege - Fajborok

Kárpitos- és paplan-üzem

WEISZ M. VILMOS

Košice, Fő u. 49. az udvarban

Készít mindenféle kárpitos-munkát, ugymint: Schláfdíványt, szelont, garnitúrát. 3 részes matrác afrikával töltve 135— Ké-től, rolók legolcsóbb árban. - Továbbá paplanok készítése 25 Ké-től **Pe-helypaplanok** és régiek átdolgozása legspeciálisabb kivitelben.

Győződjön meg!

Garantált munka.

Meghívásra házhoz, esetleg vidékre is megyek!

Déri János

Kézmű-, rövid- és kötött-áru lerakat

Košice-Kassa,
Fő u. 64. sz.

*Bébé kelengye,
leány, fiúruha és
fehérenemű nagy
választékban*

Olcsó árak!

*„VIKTORIA“
impreg. takaréknagy
vásongallér*

SPECIÁLIS és ANTIK ÓRÁK
SZAKSZERŰ JAVITÁSA

Podnár G.

órás

Košice, Malom u. 10

Zakariás Sándor

Zenemű,
könyv- és
papírkereskedése

Kassa,
Fő utca 87

Útlevel- Vízum- és Fordító-Iroda

„Szlov. Diákönsegélyző
Egylet“ fiókja

Másolás és levélírás írógépen szintén.

● Ing. C. BIELEK RÓBERT vezető
Košice, Malom u. 22. sz. az udvarban

(Fiók: Bratislava. 1. postafiók 373., esetleg: Praha VII., Štud. Kolónia č. p. 465.)
2. — Kérválaszbélyeg feltétlenül beküldendő!

Pausz Tivadar

Kassa

*Legolcsóbb
üveg-, porcellán és
csillár - nagykereskedés*

**Óriási választék!
Részletfizetés!!**

Alap. 1833

Fő-u. 19

Ferenc János

kárpitos és díszítő

Sláfdíványok és kanadie-
rek készítését vállalom.

Matrác, szalon és
garnitúrák szak-
szerű készítése

Košice, Fő utca 14

Kassa, Fő ucca 59. sz.

Műköszőrús!

Vállalok mindennemű e szakmába vágó köszörülést

ugy mint: borotvák, ollók, manikür ollók, zseb kések, hajvágó gépek, Gillette-pengék, hús- és zsemle-daráló gépek, valamint konyhakések élesítését stb.

Vidéki munkát postafordultával szállít!

Ifj. Veszélics Jenő

az udvarban.

Szövetek és bélések

a legolcsóbban

Burger Miksa

posztóáruházában.

Balázs Béla

Az udvarban.

olcsó és szép cipőt készít

Garantált kézi munkákat szakszerűen vállal!

Ujonnán berendezett szücs-műhelyemet megnyitottam!

Mindennemű szörméket és bundákat a legszébb kivitelben szakszerűen készítek, valamint vállalok átalakításokat a legmodernebb fazonban. Szolid árak! Győződjön meg!

Szabó Gyula szücs

Bejárat a Kovács ucca 16. sz. alól is. (Bent az udvarban.)

Andrejkó Vilma*virágüzlete***Košice**
Fő utca 78*Conditorei***„Megay”***Kassa, Fő u. 48***Tennisz****Sí****Turisztika****Sport Roland****Košice**

Telefon 21-96 Szepsi körút 32

Téli és nyári sport-
cikkék speciális üzleteJavítások és hűzések
szakszerű kivitele**NEUWIRTH GYULA**Kerékpár, varrógép, autóalkat-
részek, pneumatikok kereskedése**Košice, Srobáru. 20****Legolcsóbb bevásárlási forrás!****Bierbrunner***fényképészeti műterme***Košice, Fő ucca 49**
Kovács u. 6Egyesületek-
nek 15%
kedvezmény!Készít mindennemű
művészi kivitelű fény-
képeket és nagyítá-
sokat.**STASZ****Bútorasztalos**Ülőbútor és csónak
specialista.**Mészáros utca 75**

Naponta beérkező **ujdonságok** áruháza
MARKOVICS EDE, Košice, Fő-u. 47-49

Roba Sándor

műszerész

Vállalja mindennemű
 műszerek szakszerű ja-
 vitását. Kerékpár és
 varrógép alkatrészek
 állandó raktára

Košice, Srobár u. 1

Eizikovics

angol úri szabóság

Košice, Malom u. 7

Főiskolásoknak árengedmény!!!

KOŠICE

K A R S Á Y

FŐ-U. 49

FÜZŐ - KÖTSZER - ORTHOPADIA

Fő u. 49

SPECIALISTA

Az udvarban

Télisport szükségletét

jól, olcsón,
 szakszerűen csakis

Boros

sportáruházában
Košice, Malom u. 7.

Tel. 34-20 szerezheti be.

Sí, hockey, korcsolya, rodli, valamint
 mindennemű turisztikai és sportfel-
 szerelési cikkek óriási választékban!

Állandó hójelentések

Szlovenszko minden részéről.
 Főiskolásoknak nagy kedvezmény.

Itt az őszi! GONDOS SZÜLŐK meg-
 válogatják, hogy gyerme-
 keiket az ősze **jó cipővel** lássák el. Leg-
 könnyebben fázik meg a gyermek és így
 nagyon fontos, hogy az egészségét megóvja.

A jó cipő fél egészség!

A Berkovits cipő jó, mert olcsó!

**Soha még ilyen olcsón
 nem vett, mint most!**

Iskolások rézzére:

Vászon sport egész cipők	Kc	7-től
Torna cipők (kötelező viselet)	"	12-től
Dulbox egész cipők	"	19-től
Box egész fekete és barna	"	29-től

Női cipők:

Vászon cipők bőrtalppal	"	9-től
Elegáns uccai cipők	"	29-től
Trottoir őrzi cipők	"	39-től
Sport Dulbox egész cipők	"	49-től

Férfi cipők:

Férfi félcipők bőrtalppal	"	35-től
Férfi egész strapa cipők	"	39-től
Férfi box egész cipők	"	49-től
Elegáns kézimunka cipők	"	69-től

Óriási választék mindenféle cipőkben és papu-
 csokban! — A nyári árunkat minden elfogad-
 ható áron kiárastjuk!

Mindenkinek **nélkülözhetetlen** a cipő!

Vegyen csak **Berkovits** cipőt

Košice, Fő-u. 22

Gurszky József

betonos

Mindennemü beton-,
műkö-munkák, beton-
kerítések, szabadalma-
zott drótbetétes beton
kútgyűrűk és csatorna-
csövek készítése

Dobó utca 41

Košice - Kassa

Lichard Dániel u. 4. sz.

Grand Hotel

SCHALKHAZ

R. T.

KASSA

TELEFON: 2757

Ujonnal átalakítva és berendezve.
Központi fűtés. - Minden szobában
meleg- és hidegvíz. Saját villany-
fejlesztő telep. 80 szoba 100 ágygal.
Különféle termek és 1000 ember
befogadó képességű tánc terem

**AUTOMOBILTULAJDONOSOK
FIGYELMÉBE!**

Ing. Lipták László

automobil felszerelés szaküzletében

KOŠICE

Vörösmarthy tér 9

üzemanyagokat, u. m. : Autóbenzin, Vacuum, Cas-
trol, Speedwell autólajokat, Pirelli és India-pneu-
matikot a legjutányosabb áron szerezhetik be

TELEFON 2979

**ÉJJEL-NAPPALI
GARAGE ÉS BENZINSZOLGÁLAT**